

⇒ 1 Բայց մյուս զուգա-
հեռ իրականություն-
ներ, հաևկամես բաղաբակա-
նը, որ մի ժեսակ ողովլից ըն-
կած՝ իր մանր օրակարգերով է
աղրում, ընդիանուածես ոչ մի
կերպ չեն կարկատվում իրավի-
ճակին: Տեսնես հովհանու 15-ին
կայանալիք **Փաշճնյան-Մի-
տել-Ալիեւ** հանդիմանը Փա-
շճնյանը դասմելու է Լաշինի
միջանցիք փակ լինելու դա-
շառով այդ ահասարուու
դեմքի մասին, կամ ասելո՞ւ է՝
«Ալիեւ, ինչու ես կրակում Վե-
րին Շորժայի մեր դիրքերի վրա
ու հետո ել իր խաղաղության
խոսակցություն Վարում»:

Կամ էլ ի՞նչ փոխգիշտմներից էր խոսում ԱԱՍ ղետքարտության խոսնակ **Մեթուս Միլերը**, ու ի՞նչ են սալիս-առօնում երկու երկրների սահմանազարման հանձնաժողովի ներկայացուցիչներ՝ հանդիմելով Տավուշի սահմանին:

Վերադարձանալով մեր բաղադրական դասի խիստ սովորական, մասն հարցերով առօրյային նշեմն, որ դրամ մշտական ամոլուայի մեջ են. Աժ-ճ շարունակում է նիստը գումարել եւ ընդունել իշխանությանը հարկավոր, բայց երեմն էլ հանրության տեսակեցից ոչ օգտակար կամ ոչ ամենաանհրաժեշտ օրենմները, հանձնաժողովի ընդդիմադիր նախագահ է հեռացվում դաշտոնից, այս երկու օրը բաղադրական օրակարգի գլխավոր հերոսը դարձած, ծագումով դարաքանցի Արմեն Գրիգորյանն է ամերիկաներում ոչ թե Արցախի դաշտահրավական իրավունքները գոնե մասամբ առաջ տանում, այլ միայն ու միայն Ալիեկի եւ միջազգային հանրության կողմից (Եթ հայ է եղ միջազգային հանրությունը՝ Արցախին իր տրվելի անվտանգության երաշխիներից խոսում:

Երեւանում էի Կասկադի եւ օղերայի կաֆեներում էլ ազատ ժկա, աղազա բաղաբարեցը եւ բաղաբարեցի լրացվական հրաւանցում են առաջացրել, որ մնում են արճացած-զարմացած. Արցախում Շուտով կատարվի անդառնալին, իսկ դուք, բաղաբարեցու տղաներ եւ աղջիկներ, դաշտունի կրչի մասերկլասներ եթ ցուցադրում, ևաս բան է, հա՞, սեղանին, ներառյալ վարչաբեշ արորի հանդեղ ախորժակ, միջոցների առջեւ խորություն չեմ դնում: Զաղագային ավագանու ընտրության օրն, ի դեռ, արդեն հայսնի է, երեկ կառավարության նիստին ընտրության օր նշանակվեց սեղտեմբերի 17-ը: Մի տասնյակի չափ բաղաբարեցուներ արդեն հայտարարել են ընտրությանը մասնակցելու վերաբերյալ, չկողմնորուցվածներ եւս կամ, այնպէս որ երբ ճանակցության աճը դաշտական դասկերը դարձ լինի՝ այն ժամանակ էլ խոսելու բան կիսին:

Թագուհի Թովմասյանին
Աժ արտահերթ նիստով իշխա-
նական դատամավորները
հերացրեցին մարդու իրա-

Ի՞նչ արքերն ու թագավորներն են Պետական միջեւ

դատունից: Զգիտեմ՝ նկատեցի՞ն ուրիշները, բայց քՊ դատավանավոր **Կահագն Ալեքսանյանը**, փասորին, Դանրայինի եթերում նետց Թովմայանին հեռացնելու իրական դատարող, թէ՝ մեծությանը երկրորդ ընդդիմադիր «Դայաստան» խմբակցությունն էլ չէր ուզում Թովմայանի դատունավարումը՝ հիւցեցնելով, որ ժամանակին այդ խմբակցությունը կոչ էր

արել Թովմայանին հեռանալ
այդ ղաւոնից, ընդիմու-
թյան ընդիանուր բոյկոտի հա-
մատեսում, իսկ Վերջինս չէր
ենթարկվել։ Այս հարցին կարե-
լի էր չանդրադառնալ, բայց ե-
րեվ ուրիշները հազիվ թե դա
անեն՝ հասկանալի ղատճա-
ռով, այսողևս որ ոչ մի կողմ
չինելու հանգանանով ամ-
րագնդված՝ մեզ վրա Վերց-
նենի հսկակեցում։

Չնայած **Արծիկ Մինասյանը** լրագրողներին ասաց, թե «Հայաստան» խմբակցությունը չի դատրասվում արդեն թափուր Աժ հանձնաժողովի նախագահի դատունի նոր թեկնածու առաջարրել (դա ընդդիմության վվետայով է). իշխող մեծանասնությունն էլ հայտարարել է, թե չի հավակնում այդ դատունին, սակայն ընդամենը շարադրենք փաստեր, եզրակացնությունը թողմելով ընթերցողին: Եթե Թովմասյանի խմբակցությունից **Տիգրան Արքահմանը** ասում է, որ կատարված վրեժմնորություն է, բանի որ Թովմասյանը բննադատում էր իշխանությանը, դա կարող է դատահել, բայց դա ողջ ճշնարտությունը չէ: Ամեն ինչ սկսվեց մարդու իրավունքների հանձնաժողովի այն սկանդալային նիստից, որտեղ որդես ՄԻՊ թեկնածու հանդես էր գալիս ընդդիմության թեկնածու երօաւ Զագարանը: Կիս

թե ՀՐԱՄԱՆ ՏԱՎԱՐՅԱԾ: Ի պահին ինչու էր ՄԵԴ ղաւառնին առաջարկվել բոլորից ու շատասերից ավելի խղաքականացված, ուստի սկանդալների հերոս է. Ղազարյանը, սա է բանալին. միթե հնարավոր չէր հաշվարկել, թե ինչ կարգի նիս է սղասվում հանձնաժողովում Ղազարյանի մասնակցությամբ: Մեր կարծիքով՝ հնարավոր էր եւ լավ էլ հաշվարկված է եղել, հետեւանդներն այդ բվում, մինչեւ իսկ՝ Թովմասյանի արորի սասանացան հեռանկար: Եւ ուրեմն՝ տղողել, որ Թովմասյանին հեռացրել է միայն իշխանությունը, ուեալ չէ եւ հեռու է ճշմարտությունից, այդիսպաս նաեւ մի լրացուցիչ անգամ ի ցուց դնելով այս ողբերգական ժամանակներում ընտրինության անմիաբանությամբ բոլորին վարակիչ օրինակ մատուցելու փաստը: Մնացածը լոլու է, անկախ նրանից, թե ինչու էր աշխատում Թագուհի Թովմասյանը, կամ ինչու էր հենց նա հայտնվել այդ ուսուորում:

Այս օրակարգի հարցը, որը
շատերին է վերաբերում, Սեւա-

Ծի ջրառն է, Ազգային ժողովը
կառավարությանը թույլ տվեց
տարվա սակավաջրությանը
դայնանավորված՝ նախա-
տեսված 170 մլն խորանարդ
մետրից՝ ավելի մինչեւ 240 մլն
խորանարդ մետր ջրառ անել
ամռանը, որը բացասաբար
կանդրադառնա առանց այդ էլ
նախատեսված մակարդակից
ցածր Սեւանի համար, խան-
գարելով Սեւանի առողջաց-
մանը:

Իհարկե, ընդիմությունն, ի դեմս նախկին գյուղնախառարա Արքուր Խաչատրյանի, խիս բննադրատեց այդ նախագիծն ԱԺ բննարկման ժամանակ, ակնարկելով, որ ոռոգման սեղոնք դեռ չկաված՝ ջրաճրաւերի ջուրն օգտագործվում է այլ նոյատակներով, ջրաճրաւաշխությունն էլ հեռու է բավարար լինելուց, ու այդ է դաշտառը Սեւանը հերթական անգամ Վտանգելու: Սեւանի խնդիրը ընդիմության եւ հշխանության բանավեճի թեմա դարձնելը ամենաանհաջողն է, բանի որ Սեւանի մակարդակի ցածր լինելու խնդիր Վերջին տասնամյակներում միշտ առկա է եղել, մանավանդ՝ անցյալում հենց Սեւանի ջուրն էին օգտագործում շատ օլիգարխների ձկնարութարաններում եւ ՔԵԿ-երում (բազմից ենի գրել այդ մասին), եւ, հավանաբար, այդ գործունեությունն այսօր էլ շարունակվում է: Այնուա որ՝ Սեւանը փրկելու ծրագիրը այսօր էլ, անցյալում էլ ավելի շատ իմիտացիա էր, իսկ Սեւանի բնադրահեղանական, կենսական նշանակությունը հայերիս կյանքի որակի վրա կարծում եմ ոչ մեկի համար անհայտ չէ: Թե երբ կզան այն սրտացավ իշխանությունները, որոնք գերադաս կհամարեն Սեւանի վերականգնումով զբաղվելը, որեիս ամիսաւ է:

Այժմ մի թիզ խոսեն զուտ բաղական հարցի մասին: Վերջերս լրահոսի կենորոնական դեմք է դարձել անվտանգության խորհրդի փառության Արմեն Գրիգորյանը: Մինչ Փաշինյանը կառավարության նիստին խոսում է Սեւանի հանրային լողափերն ավելորդ վարեներից ազատելու մասին, Գրիգորյանն ամերիկաներում եւ այլու խոսում է Երկրի եւ տարածաշրջանի գլոբալ խնդիրներից: Մեկ նա խոսում է Ռուսաստանի՝ դայմանագրով Յայսաստանի համար նախատեսված գենի հարցի՝ հայ-ռուսական օրակարգում լինելու ակտուալությունից, մեկ օտում է Կարդան Օսկանյանին, թե տասը տարում չարածն ուզում է Երեք ամսում անել կամ Երևանորդ դետություն է ուզում ստեղծել դետության մեջ, մեկ Երեւանի անունից բարձր է զնահատում Կաշինգտոնի գործադրած ջաները հայ-ադրբեջանական բանակցություններն առաջ նելու հարցում: Խոսում 1975 թվականի փառետքի ու սահմանների վերաբերյալ համաձայնու-

թյան բացակայությունից: Սեկ հանդիդում է Միջազգային զարգացման կազմակերպության կառավարիչ՝ **Սամանա**
Փառտերի հետ ու բնարկում Հայաստանում ծրագրերն ընդլայնելուց, աղա դատնում Լաշինի միջանցի փակնան հետեւանդով Արցախի Հանրադեմությունում (ոչ թե Լեռնային Ղարաբաղում, ծագումով արցախից՝ դատումայ) ստեղծված հումանիտար աղե-

իմասին, մեկ՝ ԱՄՆ առեւտրի դեղաբանականի գլոբալ ռուկաների հարցերով փոխարտույար Արու Կենկատարամանի հետ բննարկում է հայ-ամերիկյան ժամանակական հարաբերությունների զարգացումը (հասկանո՞ւմ ե՞մ ոչ թե էկոնոմիկայի ճախարարը, կամ գործադիրի դեկապարը, այլ ինք՝ անվտանգության խորհրդի աշխատանքը), ես ինչ բազմակողմանի զարգացած բարույար ունեմ, իսկ ես նրան իհուսում եմ որդես «Լրագիր» կայֆի վերլուծաբան: Հանդիպում է Սովորակ տան ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Շեյֆ Սալիկանին ու բննարկում ոչ միայն հայ-ադրբեջանական, այլև տարածաշրանցային անվտանգության եւ մարտահրավերների հարցեր, նրանից լայնորեն հարցազրոյց են Վերցնում ամերիկյան փողերով սնվող հայալեզու լրատվամիջոցները: Նրա ժամանակեանութեան մասնաւորությանը տարածում են Հանրային հեռուստաեսություններ, նյուու լրատվամիջոցները: Որդես լրատվամիջոցները մեջ երկար աշխատած մեկը՝ հանգիս կարող են դադարել, որ դա ամենեւին չի կարող լինել ինմարտուս, սովորաբար ինչ-որ մեկի ժամանակեանութեան մեջ կատարված աշխատանքը կամ աշխատանքը առաջանակում է ինչ-որ ժամանակում, իսկ առավել հեռահար՝ նշանակում է,

որ բան է փոխվում իշխանության կամ նրան ուղղորդողների մտադրություններում։ Արյով Արմեն Գրիգորյանին առանձ-

Իսրայելում 1600-ամյա խճանկար Ե հայտնաբերվել. չի բացառվում հայկական լինի

Յիլի՝ ուղղանկյան տեսք ունեցող
գրություն կա, ինչը դեռևս չի
հայեթնով արձանագրություն կ
խճանկարը դատարանող վարդետ
նավորների անուններն են գրված:

այն հայկական է, քանի որ ընձեռնությունը կենդանի է:

Ծիծըն ասած՝ մեր դիտակումները բոլորպին էլ անձնակենտրոն չեն, այլ առավել ընդհանրական նշանոգություն: Մի ժամանակ Հայաստանի բոլոր դաշտոնյաները դեմք է անցած լինեին ռուսական կառույցների ու վերադարձաստումների թիժ տակով, իհման էլ, փասորնեն, տրամադրանություն չի փոխվել, այլ միայն երթուղին: Բացե՛ք որեւէ դաշտոնյայի կենսագրություն՝ մեծ մասամբ ԱՍՍ այս ու այն կրթական կենտրոններում, նվազագույնը՝ Եվրոպական կառույցներում վերադարձաստվածներ են, արեւմյան փողերով սնված ԴԿ-ներում աշխատածներ, այսինքն՝ արեւմյան սկզբունքներով ուղղելուներ դարձագրածներ: Ողբայի է: Առաջ մերիհագրագիտության ռահվիրաները Մոսկվայով անցած, իրական լրագրության հետ կամ չունեցող բարոգիչ ռուսախոսներն էին, իհմա՝ անզերենով վերադարձաստված-իրական լրագրությունից կիլոմետրով հեռու բլրացողները, որովհետեւ եթե ինչ-որ կողմ ես ներկայացնում, եթե դասվիրատու ունես, ուրեմն ո՞չ մեղիա ես, ո՞չ լրագրող, ո՞չ էլ կարող ես անաշխատ լինել: Մնաց երազանքինդ հայկականությամբ (ու ոչ թե գավառամությամբ), ֆինանսապես համամետաքար անկախ, անաշար մեղիան, իսկ էլ ավելի մեծ երազանք՝ աշխարհի կենտրոններից չկախված, նրանց թերարամբները չկատարող հեխանություն ու դաշտոնյաներ ունենալու:

Եւ այդ դեմքնակ ի՞նչ տարբերություն՝ Գրիգորյանն է իրավահաջորդ, թե Ավինյանը, Պողոսը, թե Պետրոսը:

Իւրայելում հնագետները հայտանքերել են գրեթե 1600-ամայ խճանկար՝ ասվածնչան մոտիվներով: Այս մասին գրում են Տեղական լրավաճիշոց-ներ:

Ըստ ԱՄՆ Հյուսիսային
Կարոլինայի Համալսա-
րանի մասնագետ Ջաղել
ճանկարի Վրա Երայերենով
ծանվել: «Դրա վրա նաեւ
Բայերենով, ըստ Երևութին,
ո (գուցե՞ հայ) կամ հովա-
ստել է Քիլլը:

ությունից (խոյի հետեւից ը), կարելի է Ենթադրել, որ ուժը հայկական լեռնաշ-

Իրանին Է՞լ կարող են «կորզնել»...

Ից հետո գործակալությունը ներկայացնում է իրան-Հայաստան ներկահարաբերությունների մասին «Տովարիչ գեներալ» անվանք Տելեգրամյան ալիքի մասնակի և մի հրադարակումը, որը վերնագրված է «Իրանը զգուշանում է Հայաստանի երկրիմությունից»:

Աղրեցանի հետ հակամարտություններում ԱրԵւմուսիի միջնորդության օգտին Դայաստանի աշխարհավաղավական ընտրության ճակատագրական հետևանքներից նեկան այն է, ասպում է այդ հրադարակնան նեչ, որ հզոր հարևան և դրսենցիալ բաղադրական դաշնակից Իրանը հարաբերություններ է կառուցում բուրժերի հետ՝ առանց Երևանի հետ համաձայնեցնելու: Իսկ Իրանի աշխարհավաղավական կողմնորոշման հարցում ամեն ինչ առ որոշակի է. Ռուսաստանը գլխավոր դաշնակից է, իսրայելն ու անգլ-սաստերը՝ թշնամի, Աղրեցանն ու Թուրքիան՝ հարեւաններ, որոնք վասնա են Անելկայացնում, ինչը դեմք է հաղթահարել նաև դիվանագիտությամբ: (Այս մասին կարդալ Գր. Առաքելյանի նոր հոդվածը ներկա համարի 2-րդ էջում: **Խոճը:**)

Ամիր Աբդուլհակիմը, ինչողես

հայսնի է, հովհանք 5-ին հանդիպել է Արբեջանի նախագահ հիմա Ալի-եկի հետ, որը համարյա միաժամանակ Զիհավորման շարժման նախակից երկրների արտօնութեախարաբների զագարնաժողովում հայտարարել է, թե «Հայաստանը խոչընդոտում է Զանգեզուրի միջանցի ստեղծմանը, որը կվարդի Արբեջանի հիմնական նախարարութեանի հետ»: Աբրուլահիմանի այցի նախօրենին Արբեջանում տեղի է ունեցել «իրանական լրտեսների» ձերքակալությունների հերթական ալիքը: Այդ ամենը Աբրուլահիմանին չի խանգարել Ալիեկի հետ դայմանավորվել Իրանի տարածով դեմքի նախօրեւան միջանցի ակտիվացման շուրջ: Եվ հայտարարել, թե «առբեջանական կողմը հավատարիմ է եռակողմյան հայտարարության իրականացմանը», կաղված 2020թ. մուսկովյան փաստաթիվ հետ, նույն է տելեգրամյան ալիքի վերլուծաբանը:

«Ուն-ում, բայց իրանցի բաղաբական գործիչներին չես կարող միամիտ անվանել,- ասվում է իրադարձական մեջ, - նրանի ապրում են ավելի կուշ իրականությունում, քան հայ գործիչները։ Եվ այս առումով համընկնում են դուստրները Ոռաստանի հետ։ Բայց

Հայաստանն այս շար্ফում չկա: Ընդհակառակը, այն բանի գնում, այնքան ավելի խորք է դառնում Թեհրանի ու Մոսկվայի համար, եթե զուր է լցոնմ Արեմուտիքի ջրաղացին: Թեհրանում տեսնում են այդ երկդիմությունը եւ զգուշանում են դրա հետեւաններից: Այդ դաշճառով էլ դատվասպվում են «Զանգեզուրի միջանցի» հնարավոր բացման դեմ, ինչ դաշճառով էլ որ դա տեղի ունենա՝ ռազմական զավթման, թե Փաշինյանի լիակատար համաձայնության: Իրանի տարածեն Նախդաւանի հետ հաղորդակցությունը փաստարկ է այդ էխուլավի ցըափակվածության դնդումների դեմ: Իսկ եռակողմ հայտարարության հիշատակումները հայ-ադրբեջանական հարաբերություններում ռուսական միջնորդությանն աջակցություն են»:

Այինը, ինչողևս նեվում է, կցանկանար անտեսել Իրանի դիրքորոշումը, բայց չի կարող. Իրանի թիկումնում կանգնած է Ռուսաստանը, Իրանի հետ հաշվի է նստում նաև ԱՄ-ը: «Բայց ահա Հայաստանի դիրքորոշումը Այլը հաճույքով անտեսում է, բանի որ Փաշինյանի թիկումնում ընդիհանրադիւ ոչ ոք չի կանգնած...»:

Պատրաստեց գեղաս ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Քյոլնի բաղաժամկեց Ուժերը քուրք ճիշտողների կամակատարն է

Հուշարձանի վրա փորագրված «Այս ցավը բոլորին է» գրությունը նրան չի վերաբերում

վլում է Զյունի կենտրոնական՝ Հոհենցոլեռն կամրջի մերձակա կա հրապարակում, աղա՝ արտօնություն չսանալով՝ ադամնութվում։ Դժվար է նկարագրել Հայոց ցեղասպանությունը Վերաբրողների զգացումները, եթք զոհերին հիշատակելու, ոճազործության մասին հիշեցնելու այդ մետաղե հոււարձանը բաղա խային իշխանությունները հեռազնում են...

ասցած լուսը լիզ լամաց
ամենաճիշտ տեղը՝ հայերին
բնաջնջելու հարցում թուրքերին

սատարող Վիլհելմ Երկրորդի
ձիարձանի հարեւանությամբ։
Նախաձեռնող խմբի անդամ-
ներից **Իլիաս Ովարի** կարծի-
ով, Նուռ հուշաքանը Ջղյունի
այդ կենտրոնական վայրում տե-
ղադրելուն դեմ են ռելիզիոն-
նիստները, ցեղասպանու-
թյունն ուրացողները, քուրիա-
կան սարբեր կազմակերպու-
թյուններ։ Նրանցից Ditiб-ի
գրավոր ձեւակերպման՝ հու-
շաքանի տեղադրումը համա-
րում են «հարձակում իրենց
ինքնության վրա», հուշաքա-

Ար (հայրը) «կատարողների դեր է վերագրում իրենց»։ Ջյունի թաղաղես Անդրեաս Հուփեն (Andreas Hupke), որ կողմնակից է հուչարձանի՝ այդ հրադարակում տեղակայմանը, գերմանական հեռուստաալիքներից մեկին փոխանցում է, որ թուրքական ճնշման, խնդրի նման ծեւակերպման երթեւ չի հանդիմել իր գործունեության ընթացքում։

Տեղական «Kölner Stadt-Anzeiger» թերթն անդրադարձել է հուլիսի 10-ին՝ Երկուամբարթի օրը Երեկոյան Հոհենցոլեռ կամքջին մերձակա հրապարակում 150 ներկաների բողոքի համրահավաքին, որ դահանգել են այդ վայրում Հայոց ցեղասպանությունը հիշատակությունը՝ «Ան զայլ որութիւն է»

Կամքը չի կուրում:
Մեզ հետ գրուցում նրանցից
մի գերմանացի նկատել սկեց,
թե կարեւոր դիմակայու-
թյունն է: Հոււշահամալիրի
թեման, «Նուռը» բերել-տանե-
լու հարցը «Ազգ»ում մանրա-
մասն լուսաբանել են ժամա-
նակին, ուստի հղանցիկ հի-
շեցնեն, որ հոււշարձանը
2018-ի ապրիլի 24-ին սեղադ-
րել էին «Եղասղանությունը
հիշելով» նախաձեռնող խմ-
բի անդամներ՝ առանց բա-
ղաբային հշխանությունների

արտօնության: Դրանից հետ
սարքեր այսամների հետ հա-
մար դպրարում նախաձեռ-
նության անդամները կար-
դացել էն հիմնավորել, որ
հուշարձանը հենց այդ կենս-
րոնական վայրում դիմու-
թանուեցվի՝ հատուկ արտօ-
նությամբ: Ինչդեմ մեր թերթի
հունիսի 16-ի համարում էն ի-
շարքեկել, Զյունի բաղնոր-
հուրդը նիաճայն որոշում էր
ընդունել, որ «Նուև» այլևս
Զյունի համայնադատակերի
մաս է կազմում: Թվում էր՝
ժողովրդավար Գերմանիա-
յում, Զյունի ննան բազմազգ
բաղադրում, այլևս լուրջ խոչըն-
դու դժվար թե լինի: Սորացել
էնի, որ Զյունի բաղադրու-
Քենրիեստ Ռեֆեր ուն է հու-
շարձանին: Զ՞ որ նա բազ-
մից է հասկացնել սվել, որ
Նուև հուշարձանի վրա փո-
րագրված «Այս ցավը բոլո-
րինս է» գրությունն իրեն չի վե-
րաբերում: Հասկանալի է, որ
թուրքական կողմի ճնշումնե-
րին դիմակայելու նրա կամքի
բացակայությունը բողագե-
ծում է համադատասխանա-
վությունից հրաժարվելու, Հա-
յուց դեմ գործած ոճի մեջ մեղ-
սակցությունը բացառելու իր
վերասահմությունը:

Ջյունի կենտրոնի թաղաղես Անդրեաս Յուլիեն, որ ներկա է եղել Երևանաբի օրն ի ղաց- դանություն հուշաձանի բո- ղոքի համրահավասին, իր հս- ակ դիրքունակ հետեւյալն է փոխանցել «KFIner Stadt- Anzeiger»-ին՝ «Երևան ժամա- նակ է, ինչ խոսքը միայն օրեն- թի վասեն է»:

ԱՆԱՐԻՏ ՇՈՎՍԵՓՅԱՆ

Հայ դասմագիտական ըն-
տանիքը ծանր եւ անդառնալի
կորուս ունեցավ։ Հովհանի
10-ին ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես
քաղաքում 90 տարեկան հասա-
կում կյանքից հեռացավ աշ-
խարհահօչակ գիտնական,
Հայաստանի ազգային ակա-
դեմիայի ակադեմիկոս, Կա-
լիֆորնիայի դեռական հա-
մալսարանի Արդի հայոց
դասմության ամբիոնի հիմ-
նադիր ու առաջին վարիչ,
«Հայաստանի Հանրապետու-
թյուն» կոթողային բառահա-
տոր աշխատության եւ Հայոց
ցեղասպանության ու դաս-
մական հայրենիքի վերաբե-
րյալ բազմաթիվ գրերի հեղի-
նակ Ռիշարդ Գ. Հովհաննի-
սյանը։ Վաստակած գիտնա-
կանը հայ դասմագիտության
մեջ թողեց իր անջնջելի եւ
բեղմնավոր հետազիջը եւ իր
արժանավոր տեղն գրանցեց-
Դ. Ալիշան, Ն. Աղոնց, Լեռ, Ա.
Հովհաննիսյան, Մ. Ներսի-
սյան, Լ. Խուրուտյան (բոլո-
րին հնարավոր չէ թվարկել)՝
մահանգում։

Ծնվել (9.09.1932) ու մեծացել է Կալիֆորնիայում՝ Ֆրեզնոյի մոտ գտնվող Թուլարում, Հայոց ցեղասպանությունը վերաբրածների ընտանիքում։ Հայրը՝ Գասպար Գավորյանը (հարգանքի տուր մատուցելով հոր՝ Հովհաննեսի հիշատակին՝ փոխել է ազգանունը), Արեւմյան Հայաստանի Խարեւդի մոտ գտնվող Բազմաւենագյուղից էր։ Պատմագիտության բակալավրի կոչումն ստացել է 1954-ին Կալիֆորնիայի համալսարանում (Բերկլի), իսկ փիլիսոփայության դոկտորի կոչումը՝ 1966-ին Կալիֆորնիայի դեռական համալսարանի Լոս Անջելեսի մասնաճյուղում (UCLA)։ Եթևասարդ գիտնականը UCLA-ի դասախոսական կազմին է միացել 1962-ին՝ իսկ 1986ին նշանակվել է «Հայ կրթական»

Վաստակաւութիւնների հիմքածություն

Լու Անջելեսի Կալիֆորնիայի համալսարանում Յովիհաննի սյամի անմիջական դեկապարությանը ծնվեց ու հասունացավ ուր գիտնականների միուղ սերումդ:

Հայանակայանի հեղինակած կած հիմնական աշխատություններն են՝ Հայաստանի Հանրապետություն (4 համար, The Republic of Armenia, hwsnr snr 1 (1971) եւ համար I (1982), hwsnrներ III եւ IV (1996) U.C. Press), The Armenian Holocaust, Cambridge, Massachusetts, Armenian Heritage Press (1980), The Armenian People from Ancient to Modern Times, 2 vols. New York: St. Martin's Press, 1997, Remembrance and Denial: The Case of the Armenian Genocide

Detroit: Wayne State University Press, 1998:

Գիտական թեմնավոր գործունեությանը զուգընթաց վաստակած գիտնականը՝ 1997-ից UCLA-ում կազմակերպելու դեկանարել է Արևմտյան Հայաստանի Եւ Կիլիկիայի ղատճական նարգերին նվիրված մի շարֆ ուսագրաւում

Խորհրդադողովներ, որոնք համախմբել են առաջատար գիտնականների ողջ աշխարհից՝ ներկայացնելու բազմադիսցիպլինար աշխատություններ այս վայրագործեն ոչնչացված հայկական աշխարհի վերաբերյալ: Ինչդեռ նաեւ ամենաակիմ մասնակցություն է ունեցել Հայաստանում եւ Սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներում Տեղի ունեցած գիտաժողովներին, եւ հանդես է եկել Հայոց ղամանության ՀՀ սկզբի մի շարք խթին հարցեր լուսաբանմանը:

Սի խանի անգամ արիք եմ
ունեցել ավագ գրչընկերոց՝
Ռ. Շովիանիսյանի Շերկա-
յությունը վայելելու, Երևա-
նում եւ Բեյրութում գիտաժո-
ղովների ճանակցելու եւ
վեջապես սուրճի սեղանա-
կից լինելու: Խելացի ու ժո-
տառած հայացը, սահուն ու
բաղրահունչ հայերենը, ճա-
նազիտական դիլով արտա-
հայտնություններն ու գնահա-
տող խոսքերն անտարեր չեն
թողնում եւ ճազմիսի նման
ձգում էին դեղի իրեն: Կո-
րուսը մեծ է, կորուսը հայ
ժողովրդին է, հայ դատա-
գիտական ընտանիքինը, նաեւ՝
ինը: Ցափում եմ եւ ցափակ-
ցում ընտանիքի բոլոր անդամ-
ներին, հարազարդեկան-
ներին, ընկերներին, դատա-
բանների հանրութին եւ հայ
ժողովրդին՝ այս մեծ կորուսի
համար:

12.07.2023

«Ազգ»ի խմբագրությունն իր
անկեղծ ցավակցությունն է
հայտնում մեծ դատմաքանի
որդում՝ Ռաֆֆի Յովհաննի-
սյանին, ընտանիքի մյուս ան-
դամներին, գործընկերներին,
ընկերներին, ուսանողներին եւ
աշխարհասկիյուր հայագիտա-
կան ողջ հաճայնին այս մեծ
կորսուի կաղակցությամբ:

«Սակավագություն եր, Զրամբարների ջուրը խնայողաբար օպատողոծեիր», Փաշինյանը դեմ էր Մելանիզ իամելայ Զրաբին

Ավետիսյանն է դիմում-Ս.Վ.) դրվ ձեր խոսքում օգտագործեցի «սակավաջրություն» արտահայտությունը: Խնդիրն այն է, որ ՀՀ ջրային օրենսգրքում կա հոդված 92, որտեղ խոսվում է սակավաջրության եւ երաշի մասին, թե կառավարությունն ի՞նչ որոշումներ դեմք է կայացնի սակավաջրության եւ երաշի դարձայում: Տրամաբանությունն այն է, որ եթե կա սակավաջրության վասնգ, կառավարությունը դեմք է հատուկ միջոցներ ձեռնարկի ջրի խնայողության ռեժիմի օգտագործման համար: Այսինքն՝ եթե աղրիլին դարձ է, որ սակավաջրությունը լինի, կառավարությունը դեմք է միջոցներ ձեռնարկի, որմեսզի ձեր ասած նույն Ազատի, Ախուրյանի ջրամբարների, Աղարանի ջրերը խնայողաբար օգտագործվեն: Հեռ՝ «Ախարան մէջ մա-

սին» օրենքի 11-րդ հոդվածում
ասվում է, որ օրենքի եւ ընդ-
հանրապես ՀՀ կառավարու-
թյան բաղադրականությունը
դեմք է լինի Ստեանա լճի բա-
ցասական հաշվեկոչի բա-
ցառումը։ Սա նշանակում է,
որ Ստեանից դեմք է բաց
քաղաքացի այնքան ջուր, որին
և լավ բերքում մնում է որդին։

առաջարկի մեջ չե՞ն կաթում,
որ արտուրդ կա, որովհետեւ
սացվում է ձեր առաջարկով
օրենքի հոդվածը հետևյալ
տրամաբանությամբ՝ Սեւանա
լճի ջրային բացասական
հաշվեկշռի բացառումը բա-
ցառությամբ օրենքով նախա-
տեսված դեմքերի: Եթե օրենքը
նախատեսել է, որ բացասա-
կան հաշվեկշռով բացառվի,
ել ի՞նչ է նշանակում՝ բաց-
ռությամբ օրենքով նախատես-
ված դեմքերի»:

Ընդդիմադիր Փաշինյանի վնադառությունը, իհարկե, տեղին էր: Սեւանի ջրերը դեմք էին այդուհաբար օգտագործել, ինզ տանել ՀՀ բաղրահամ ջրի ամենամեծ դաշտարի մասին: Բայց անհասկանայի է արդեռ վարչապես Փաշինյանի՝ նույն հարցի վերաբերյալ 180 ասիդանով ցըզած մոտեցումը:

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽԶԻՆՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ԼՈՆԴՈՆ - Մեծ Բրիտանիայում ծնված եւ կրթություն սացած գրող, լրագրող Զուլիա Չարլի-Գրինը մասնագիտութեն սկսել է գրել Ավստրալիայում 1970-ականներին, որտեղ եղել է «Սանդեյ մոռնինգ հերալդ» դարբերաքերի մօւսական հեղինակը: 1986 թվականին եղահան, նվագավար Լորիս ճգնավորյանի հետ ամուսնությունից հետո սեղափոխվել է Նյու Յորք: Երեք տարի անց, Յայաստանի պատրիարք Երկրաշարժից անմիջապես հետո, նրան սեղափոխվել են Երեւան, որտեղ Զուլիան զրադարձվել է գրականությամբ, Ներկայացրել անգելեն հաղորդումներ սեղական հեռուստաեսությամբ, ինչպես նաև դասավանդել անգելեն: Միացյալ Նահանգներ է վերադարձել 1992 թվականին եւ հաստատվել է Փալմ Բիչում (Ֆլորիդա)՝ դառնալով սյունակագիր սեղական թերթերի եւ ամսագրերի համար: Այնտեղ նա նաև սկսել է աշխատել որդես համաշխարհային կամավոր տարբերակում, այդ թվում՝ Ուկրաինա, Մոնղոլիա եւ Շոտլանդիա: Նրա գրությունները լուս են սեսել միջազգային մամուլում եւ ժողովածուներում, իսկ կարծամետրած գեղարվեստական եւ հեռուստաեսային սցենարներն արժանացել են չորս մրցանակների: 2015 թվականին Զուլիա Չարլի-Գրինը վերադարձել է Լոնդոն: Նրա հուօներ՝ «Երեք ալկվարիումում» վերնագրով, հրատարակվել է Բրիտանիայում, 2022 թվականի սեպտեմբերին եւ հասանելի է YPDBooks.com եւ AmazonKindle կայքերում:

-Զո՞ւիա զան...

-Այո՞, Արծվի՞ զան...

Դուզիք է ծեղ հետ այս հարցագույցն անելը: Ավելի բան 32 տարի առաջ՝ 1991 թ. ապրիլին, երբ ես նորամենը 20 տարեկան էի, վարել մի իմ առաջին հարցագրույցը, եւ դա ծեղ հետ էր: Այն ժամանակ չէի դաշտերացնում, որ հարցագույցներ վարելը, հատկապես անգերենով, կարող է մշտական բան դիմել իմ կյանքում: Ես ոգեւորվել ի՛ իմանալով, որ Հայաստանում, գեղեւուս խորհրդային, ապրում է մի շերտանացի հեղինակ: Այդ հարցագրույցի համար ես նույնիսկ առտուկ մասնակցեցի անգերենի նեկամսյա ինտենսիվ դասընթացի: Ենթադրում եմ, որ այդ ժամանակ դուք Երեւանի միակ արեւութեսքին էիք...

Հնորհակալություն, Արծվի, նման
արի ներածության համար, բայց դու
ի ետք է իմանաս, որ ինձ համար էլ շա
ռուղիչ է այսքան ժամանակ անց
որկին խոսել եեզ հետ։ Երկրաշրջի
են Յայաստանում աղրելն ու աս-
սատելը հետև ժամանակ չեր, այնքան
յավ ու վիշտ կար, սակայն հայերի
ուղղուցաբերած բարությունն ու ռայլու-
յունը հանուն իմ բարօրության՝ միշտ
լինեն ինձ հետ։ Նրանց մտահոգու-
յունը փայլում էր խավարի միջից, եւ
ոչինչ, բացառակապես ոչինչ չէր
այսուհետ շառադիմ մեծ դժվարություն լինել,
ոքեւ նրանի կարողանային հոգալ ինձ
այսաւ։

Զուլիա Դարլի-Գրիգ

Զուլիա, Լորիս Ե.
**Զարեհ Ֆանավո-
րյանները Նյու
Յորքում, 1988 թ.:**

Գուլիա Եւ Լորի ճգնավորյանները Արամ Խաչատրյան
համերգաւահի կովկաներում, Երևան, 1989 թ.:

- Հայաստանում ոմանի ձեզ հիշում
են ձեր հեռուստահաղորդումից:
Անգլերենը հետքետք սկսել էր սա-
րածվել Հայաստանում, եւ դրա
խթանողներից մենակ էր որպէս թի:

- Տեղական հեռուստաայինով անգերեն հալորդումներ դասավանդելը եւ ներկայացնելը նոր փորձառություն էր ինձ համար: Ես լավ հիշում եմ, որ զնացի ստուդիա եւ ինձ փորձեցին հալորդման համար: Դրանից հաջանած սկսեցի անգերեն stefus գրել առանձին հալորդումների համար, իսկ մի երիտասարդ հայ դրոֆեսոր դրամբարգմանում էր հայերեն եւ օգնում էր ինձ դրամի ասել երկու լեզուներով: Յեռուստաաընկերության ևնօրեն անգերեն չգիտեր, բայց նախան հալորդումը ձայնագրելը, նա ստվերեց մեկ բառ: Կողքի սենյակից, երբ լուսերը միացնում էին ու ես անհանգիս սպասում էի, նա բարձրաձայն հայտարարեց. «Smile, Julia, SMILE!» (Ժմա՞, Զույլիա, Ժմա՞):

Այսօր, այս հիշողությունների հետ մեկտեղ, ինձ հաճելի է նաև իմանալ, որ մի երիտասարդ հայ աղջկ, որն աղջ ժամանակ դիտում էր իմ հաղորդակաները, այսօր ոչ միայն վարժ խոսում է անգլերեն, այլև հիմա իմ (խոր) հարսն է խոր որդուս կիմո:

-«ԳԵՂԱՐՎԵՆ» թերթում տղագրված ին վերոհիշյալ հարցազրույցում նշել էին ձեր ընթացիկ նախագծի՝ «Արմենիա» հյուրանոց» վերի մասին: Ենթադրում եմ, որ ան հրավառապես:

-Ես ուս զամբ թափեցի՝ փորձելու հրատարակիչ գՏնել «Արմենիա» հյուրանոց» վեղիս համար, որը գրել է Երևանում աղբածս ժամանակ, բայց այդպես էլ չհաջողվեց: Այնուամենայնիվ, ձեռագիրը տեղեկատվական նորագույն օգտակար եղավ ինչպէս իմ հուշագրության, այնպէս էլ Հայաստանի մասին գրած հետազոտությունների համար, որոնք բոլորն էլ տողագրվել են Միացյալ Նահանգներում:

-1992-ին Երեւանի կանանց «Առագաստ» տարածաթերթին տված ծերի հարցարույցում եւ թերահավատութեն ընդունեցի ծեր կարծիքը, թէ Հայաստանում ամենաշատը ծեզ զարմացրել են կանայք եւ որ հայուհիներն իրենց գեղեցկությամբ գերազանցում են մյուսներին։ Այն ժամանակ ինձ նման Երիտասարդի հա-

[View all reviews](#) | [Write a review](#)

Իեսու էր յինում: Այսօր, նախքան Հայության վերադառնալս, գիրքը մեցտղ են բերում ու թերթում են, որմեսզի գոնե բոլորին բարեւեն եւ, երբ առիթը լինի, հայերեն արտահայտություններ օգտագործեն:

Դուք նաեւ դեսք է իմանաք, որ մինչ որպես հեղինակ ես ստորագրում եմ «Զուլիա Յարլի-Գրիմ» անունով, ես տահրանում եմ «Զուլիա ճգնավորյան» դաշտնական անունս: Յամոզված եմ, որ շատ հայեր գիտեն, որ իմ ընտանիքի մի բանի անդամներ աչքի են ընկել իրենց ասպարեզներում նախկին անուանու՝ հայտնի Երգահան եւ նվազավար Լորիսի հետ. նրա ավագ որդի Զարեհը (իմ խորը որդին) փորձառու կինորեմադրիչ է, իսկ Լորիսի Երկրորդ որդին՝ Եմանուելը, Երիսասարդ ականավոր ջութակահար է եւ դիրիժոր: Մենք ապրում ենք swartrę

մար այդ «դրսի հայացքն» աճուղութեր, բայց հետ եւ համոզվեցի, որ դուք իրավացի եք, քանի որ հայ կանանց գեղեցկությունն ակնհայտ դարձավ սերնդափոխության եւ կյանքի դայմանների բարելավման ընթացքում:

-ՄԵՆԻ այստեղ ասում ենք, որ «գեղեցկությունը դիտողի աչքերի մեջ է», եւ անշուշտ, եւ հայ կանանց համարում եմ թե՛ զմայլելի, թե՛ Ներփառա գեղեցիկ իրականում, համոզված եմ, որ մենք չի կարող լինել առանց մյուսի: Ներփառա գեղեցկությունը փայլում է մուգ ճագեցրի, մուգ աչքերի եւ գեղեցիկ դեմքի հետ միասին:

Եվ ասի դեռ խոսում են գեղեցկությունից, ես նկատել եմ, թե այսօր որք ան են նորաձեւությանը հետեւում երիտասարդ հայուհիները։ Երբ ես այդտեղ էի 1989-ին, եւ երկիրը խորհրդային իշխանության տակ էր, քչերը էին տարած հազարում, մեծ մասը համեստ էր հազարված՝ կիսաշրջազգեսաներով եւ սանդալներով։ Այժմ նրան նորաձեւության սիրահարներ են, որոնք լիովին գիտակցում եւ հետեւում են եվրոպական եւ ամերիկյան վերջին միտումներին։

-Ես հիշում եմ, որ մի ժիշտ հայերեն
էի՛ խոսում ու կարդում, բայց հիմա
երեխ մորագել եմ...

-Ավաղ, այլեւս չեմ կարողանում
հայերեն լավ խոսել: Ես դեռ դահում
եմ հայերեն բառեր ու արտահայտու-
թյուններ դարունակող այն փոքրիկ
լայներ շերտ, որը շարիբէր արած չեղա-

Երկրներում, բայց երբ մեր հանագարիները խաչվում են, մենք հանդիպում ենք...

-Զեր հայաստանյան կյանքի փոր-
ձառությունը դուր նկարագրել են
ձեր նոր լուս տեսած գրքում՝ «Եր-
բեք ակվարիումում» բնորոշ Վեր-
նագրով: Ես կարդացի Հայաստա-
նի Վերաբերյալ գլուխը, որն ինձ
սիրով տրամադրեց Զարեհ ճգնա-
վորյանը: Մինչեւ իհմա ի՞նչ արձա-
գանցներ ունեն ձեր գրի Վերաբե-
րյալ:

-Frqjirr hihawawajhorrta qrrakwan tba, cunrhawakalpijeyn: Cunh nrrui, smaqrfeklpiq trtf amuhg tl fihz dmawawihawasqabonim qfrfqr pteewastqekl t bi luq t qwasawipuim qrawiswanoniprentrui t bi awgwanig sawarafhni: Tba qrauhqawd tbi` Lnnhrnni crogahkajfni qdnnvhn qfrfhi alyoni mbrnntrui t bi ajl kawdmawakbtrmiprjoni mbrnntrui mbrnntrui qfrfhi, hih qtegrtru amdnawakwan dmawak usawgaw lnnhrnni Mbrnntrui qrrakwan tba qfrfhi Qwamhijahg, nrstetl asipuim tr, nr biw amnhawmrbtr umhasutim t kawtawal aiin:

-Հիանալի էր իմանալ, որ դուք շարունակում եք ճանաղարհորդել Հայաստան եւ տեսնել այն փոփոխությունները, որոնք կատարվել են 1990-ականներից հետո:

-Այո՛, 1992-ին մեկնելուց ի վեր ես
մի բանի անգամ վերադարձել եմ Հա-
յաստան եւ ականատես եմ եղել ողջ
Երկրու կատարված զարմա-
նակ հետեւուրութեան

**Ոռուական Kino-
Teatr կայտում զետեղ-
վել է Swesjանա Եֆի-
մովայի հոդվածը՝
նվիրված մեծ երգա-
հան Արամ Խաչա-
րյանի 120-ամյակին:**

Յունիսի 6-ին լրացավ 20-րդ դարի մեծագույն կոմղողի-տորներից մեկի՝ Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 120-ամյակը։ Երեք բալետների, երեք սիմֆոնիաների, Վլկալ եւ գործիքային երաժշտության մեծաթիվ ստեղծագործությունների հեղինակ Խաչատրյանը նաև երաժշտություն է գրել Փիլմերի հանար։ Նրա երաժշտությանը այնպիսի Փիլմեր, ինչպիսիք են «Սասակնգրադի ճակատամարտը», «Ծովակալ Ուշակովը», «Օթելլոն», մելեք են հայրենական և հանահարությունները։

Խաչարյանը կինոերաժ-
տությամբ սկսել է զբաղվել
1930-ական թվականներից: Նրա
առաջին փորձը «Պեղոյ»
ֆիլմն է՝ առաջին հնչյունա-
յին ֆիլմը հայկական կինոյի
դասնության մեջ: Այստեղ գլ-
խավոր հեռուստերին բնութագ-
րելու համար կոմպոզիտորն
օգտագործել է հայկական ա-
վանդական փողային գործիք-
դուրուվը: Ֆիլմի հուգական
գագաթնակետերը գունավոր-
ված են դրւյուկի սրառուչ
հնչողությամբ: Գործիքի ա-
ռանձնահատուկ, մեղեդային
տեմբրը եւ երաժշտության բնա-
րական հնչերանգը ստիլում
են մեզ կարելեցել կերպարնե-
րին: Խաչարյանի հաջորդ
աշխատանքը «Զանգեզուր»
դասմահեղափոխական նա
ֆիլմն է (ռեժ.՝ Համա Բեկնա-
զարյան), որտեղ Խաչարյանը
հանդիսանում է եկեղեցի ու

Հատկանշական է, որ կիսոյի համար արված վաղ շրջանի աշխատանիմերում արդեն ձեւավորել են կոմղողիսորի ստեղծագործական կերպարի անհատական առանձնահատկությունները իսկ իսպանացությունը և առանձնահատկությունը առանձնահատկություններ են:

«Կոմղողիոնքի համար կինոն Վիթսարի դրուց է»

մենք լսում ենք ոչ թե նրա խոսքերը, այլ նրա զգացմունքներն արտահայտող երաժշտությունը»,- իհետեւ է կոմոդովիտորը:
Միհայիլ Ռոմճի եւ Արամ Խաչատրյանի եւս երեք համատեղ գործերն են «Գալյունի աշաբելություն», «Ծովակալ Ուսակով» եւ «Նավերը գրիհում են բասինները» ֆիլմերը:

1949 թվականին Խաչարյանը գրել է «Ասալինգրադի ճակատամարտ» երկսերիանց մեծ ֆիլմի երաժշտությունը, որի ռեժիսորը **Վլադիմիր Պետրով** էր: Խորհրդային բանակի հերոսական դայլարի եւ հաղթանակի մասին դասմող ֆիլմ-էպողեայում, ըստ էռության, բացակայում էին սարարտնոյք որվազմերը: Եկրանին մեկը մյուսի հետեւից հերթագայում էին ճարտերի ժամանակները, օդային եւ ցամաքային մարտերով կարտերը: Առաջին անգամ կոմոդուլիսորի առջև դրվեց դժվարագոյն մի խնդիր՝ ամփոփելու դրամատիկական առաջնահարցը:

լայն առաջարկը է, քը մ կու ժամ տեղությամբ նար-
սական, եղիկական երած-
տություն։ Այդ երածությունն
այնուհետև կոմղովինը վե-
րամշակեց որպես «Սալինգ-
րադի ճակատամարտ» ծրագ-
րային սիմֆոնիկ սյուիտ։ Այս-
տեղ դիմամիկ դրվագները հա-
կադրվում են հերոսների հի-
շատակը ոգեկոչող զուսպ,
սգավոր երածությամբ, իսկ
ռուսական ժողովրդական
«Կոլգայի վրա մի ժայռ կա»
երգի հնունացիաները՝ հան-
դիսավոր ուրախ փայլերին, ո-

Եթե խորհրդանշում է մեծ հարաբերակցություն:

Խաչատրյանի ստեղծագործության մեջ առանձնանությունը կատարված է Սեբաստիոն Բարդու պատճեններու վեհականությամբ: Դա «Սակրեթ» պատճենի անվանությունները: Դա «Սակրեթ» պատճենի անվանությունները: Դա «Սակրեթ» պատճենի անվանությունները:

«Լիր արք» թատրական ներկայացումների երաժշտական գործությունները:

1955 թ. բողարկված «Օթելլո» ֆիլմի (ռեժիսոր՝ **Ալեքսանդր Տիգրանյան**) գործերից է կինոյունական համար համարված գործերից մեջ առաջատար գործը՝ կատարված է Սեբաստիոն Բարդու պատճենի անվանությունունը:

«Օթելլո»-ում կինոդրամայի գործերի մեջ կատարված է Սեբաստիոն Բարդու պատճենի անվանությունը:

Դեղինոնայի սղանության
տևարանում խաչատրյալ
մեջբերում է միջնադարյան
Dies Irae երգը (լատիներեն՝ «
թարգմանաբար՝ «Յասնա-
օր»): 19-րդ դարում ռոմանիստ
կոմպոզիտուրներն այն օգտա-
գործում էին որդես ճահվա-
ելանակ, ճարդու կյանում ո-
րեգականի խորհրդանի
Տարբեր հարմոնիկ, ֆակտո-
րային եւ տենորային ձեւավոր-
մանը այս մեղենին հնչում
դասական երաժշտական
բազմաթիվ ստեղծագործություններում:

թյուններում: Համիշխանալով
Ահեղ դատաստանի եւ աշխար-
հի վերջի գաղափարների հետ
կաղված դատկերների նարմ-
նավորում՝ Dies Irae-ն տեղա-
փոխվեց կինո: Դրա օգտա-
գործման ամենավառ օրի-
նակներն են Սթենլի Կուբրիկի
«Փայլատակումը» եւ Միլոս
Ֆորմանի «Ամաղեուսը»: Քե-
տարրեական է, որ հայրենա-
կան կոմոդիզներներն այս
մռայլ մեղեդին կաղում են
Ժեմայիրյան կերպարների հետ.
Խաչատրյանի ընտրության հետ
ժաղկաղված է նույն մեղեդու
օգտագործումը Շուսակովիչի
կողմից՝ Ժեմայիրի «Դամետ»
ողբերգության ներկայացման
(աղա նաեւ՝ էկրանացման -
թարգմ.) համար ստեղծված
սյուիթում՝ Դամետի հուլար-
ևալորության տեսարարության:

Խաչատրյանն ընկիանուր առնամբ երաժշտություն է գրել 25 ֆիլմի համար: «Կիսոյի համար գրելն ինձ համար միշտ եղել է բարդ, բայց անշափ հետաքրքրական ու վեհ խնդիր», - խոսուվանում էր կոմպոզիտորը: Առանձնակի սրի թրիոռով էր խաչատրյանը վերաբերվում թատրոնին: Լեռնոնտովի «Դիմակահանդես» դրաման դարձավ դրամահիկական թատրոնում խաչատրյանի ստեղծագործության օսակարնակիեր:

Կոմղովայի գագաթսականը:

Կոմղովայի ստեղծագործությունը ներծծված է զարմանալի լիարյունությամբ: Նրա կյանքը եւս դպյան ու գունեղ էր: Նա տեսավ ողջ աշխարհը, հանդիդեց Ռումեն Ռուլանի, Եռնես Քեմինգրուեյի, Զարի Զաղյինի, իգոր Արավինսկու, Քերբեր ֆոն Կարայանի հետ: Նրա ստեղծագործությունները նվազել են կատարողական արվեստի աստղեր, ջութակահարներ Յաշ Ֆենդը, Դավիդ Օյսրախը, դաշնակահարներ Մարտի Օռիենտալին:

Խամաց Գրիու Դուբասը այս, Ենի Գիլելսը, թափօրթական հար Սոսիսլավ Ռոստորովիշչը: Ինչ Վերաբերում է կիմենատոքաֆին՝ Խաչառյանը դրա զարգացման գործում մեծ ներդրում է ունեցել ոչ միայն որդես կոմոդինոր, այլ նաև որդես ուսուցիչ, որը դասիշարակել է այնպիսի հայսնի կոմոդինորների, ինչպիսիք են Անդրեյ Էջտայը, Միքայել Թարիկերինը, Վաղիմիր Դասկելիչը, Ալեքսեյ Ռիբնիկովը:

Առարենից բարգմաննեց ԱԾՏԱ ԳՐԵՎՈՐՅԱՆՆԵ

Նովակի պատճենը գտնվել է Արևոտ գոտիում՝ Տաթև գյուղու հարավային մասում, մասնաւուն առաջավայրում, ուղիղ դեպքություն ունեցած է առաջին գոտի հարավային ափին:

Ա ու կրկին:

ՕՌՈՒԻՆ ՀԱՐՈՒ-ԳՐԻԾ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽԱՆԱԴԱՆԻ ՄԵՐ ՈՒՆԻ ԻՎ ԱՐՄԵՆԻ»

⇒ **U** Երկրաշարժից ավերված բաղաները, այդ թվում՝ Գյումրին, այլևս գերծ են այն ավերածություններից, որոնց առաջին անգամ ականատես եղաւ: Ինչ վերաբերում է Երևանին, առա այն վերածվել է ժամանակակից մետրոպոլիսի: Հարվանները, սրճարաններն ու ծաղկանքները անձանակերպեն փրկելու

Են բաղադր: Ես տեսել եմ, թե ինչողիս
Են վերանորոգվել փողոցները եւ նույն
անթիվ նոր հյուրանոցներն ու եկր-
տական բուժիկները:

-Ուստ գրող Անդրեյ Բիշովի գիրքն իմ Երկրի մասին կոչվում է «Հայաստանի դասերը»: Ո՞րն էր ձե՛ր դասը:

-Ես միշտ հիշում եմ հայկական ա-
լիազմանցու որ հիւրի Աստծուն է ե-

የቁዬ ተና ፊወርዕስ፡ ይህ መሆኑን ተብል የሚያሳይ
ቅዱም ተና ፊወርዕስ፡ ይህ መሆኑን ተብል የሚያሳይ
ቅተራው ተና ፊወርዕስ፡ ይህ መሆኑን ተብል የሚያሳይ
አሁን ተና ፊወርዕስ፡ ይህ መሆኑን ተብል የሚያሳይ

-Ուստի գրող Անդրեյ Բիտովի գիրքն իմ երկրի մասին կոչվում է «Հայաստանի դասերը»։ Որն էր ձեր դասը։
-Ես միշտ հիշում եմ հայկական ասացածքն՝ որ հիւրի Ասծելուն է եւ

Սույն թվականի հունիսի 27-ին եւ 28-ին ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայում մեկնարկեց ՀՀ ԳԱԱ - 80. հայ ակադեմիական արվեստագիտության երախտավորները. Որիստակոր Զուշնարյան» երկօրյա գիտաժողովը, որը նվիրված էր կոմոդինոսր, երաժշտական, դրամատիկական արվեստի պատմականությանը:

Կոնֆերանսը բացվեց ՀՀ ԳԱԱ Արվեսի ինստիտուտի Տնօրեն Աննա Ասարյանի, Դայաստանի կոմղովի ներկայացուցչությամբ՝ Արամ Սաքարյանի, ակադեմիկոս Յուրի Սուվարյանի ողոկնի կողմէու:

ՀՅ ԳԱԱ Արվեսի հնահիտուի տօնութեան Անա Ասարյանն իր խոսքում նշեց, որ ՀՅ ԳԱԱ հիմնադրման 80-ամյա հորեայանի օրջանակներում ՀՅ ԳԱԱ Արվեսի հնահիտուը նախաձեռնել է «ՀՅ ԳԱԱ - 80. հայ ակադեմիական արվեստագիտության Երախտավորները» գիտաժողովների շարքը, որի նղատակն է բացահայտել ՀՅ ԳԱԱ ծանրակշիռ դերը հայ արվեստագիտության զարգացման գործում։ Շարի առաջին նիշոցառումը նվիրված է Զրիսափոր Զուշնարյանին, որ 1944-1948թ. ղեկավարել է ՀԽՍՀ ԳԱ Երաժշտության դասնության Եւ Տեսության սեկտոր՝ դաշնալով Դայասանում ակադեմիական Երաժշտագիտության հիմնադրիր։

**Կայացել է «ՀՀ ԳԱԱ - 80. հայ ակադեմիական
արվեստագիտության Երախտավորները.
Քրիստոնյան քուշնարյան» երկօրյա գիտաժողովը**

հնուց կազմակերպիչ էր, որը ստուգ գիտական դրյանց»,- ասաց Աննա Ասարյան:

«Քունայանը, ըստ Էռլիյան, իր գործունեությամբ նաև հանդիսացավ Կոմիտասի գործի շարունակողը Հայաստանում, եւ այս առումով, չափազանց մեծ է նրա վաստակը Երաժշտության տեսակության եւ դաստիարակության ստեղծման ասպարեզում Հայաստանում»,- ասաց ՀՀ ԳԱԱ Հայագիտության եւ հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար, ակադեմիկոս Յովհան Առաքելյան:

«Կարենը է՝ լինի միասնականություն Երածուագետի եւ ստեղծագործողի միջև։ Ես հիշում եմ, որ 1960-70-ականներին Երածուագետներն արձագանքում էին բոլոր ստեղծագործություններին։ Այժմ այդ գործընթացը վերականգնվում է։ Դրա հիմքում ընկած է ստեղծագործողը եւ Վերլուծությունը։ Այսօր, ժնորհիկ Զուշնարյանի, մենք կարող ենք հավասացնել, որ ունենք մի դոլորոց, որը հիմնվում է այդ համակարգի վրա»,- ասաց Հայաստանի կոմոդինահորների միության նախագահը, ՀՀ

արվեստի վաստակավոր գործիչ Արա Սաքյան:

Գիտաժողովը համախնքել էր ուրա
20 վաստակածա գիտնականների ու
երիտասարդ հետազոտողների, որոնց
գեկուցումներում բացահայտվել
Զրիսափոր Ուլւանարյանի ներդրումը
հայ եւ խորհրդային երաժշտագիտու-
թյան մեջ, անդրադարձ կատարվեց նրա
երաժշտագիտական եւ բանահավա-
չական գործունեությանը, ներկայաց-
վեցին նրա ստեղծագործությունը եւ
գրական ժառանգությունը, նրա ստեղ-
ծած գիտական դրագի անվանի ներ-
կայացուցիչներ՝ Նիկողոս Թահմին-
պյանի, Մարգարիտ Բրուցյանի, Գայա-
նե Զերոնարյանի եւ Կարինե Խուլյա-
բաշյանի դիմանկարները, ինչպես
նաև նրա անունը կրող արվեստի դր-
րոգի տատմությունը:

Հունիսի 27-ին զեկուցումներու հանդես եկան Աննա Արեւատյանը Սիեր Նավոյանը, Անահիտ Բաղդասարյանը, Մարիամնա Տիգրանյանը, Գոհար Չագոյանը, Հասմիկ Հարությունյանը, Լիլիթ Երնջակյանը Ոհյա Աղայանը, Էղգար Գյանջումյանը, Անի Խակոբյանը և Շովկիան

ՀՀ ԳԱԱ – 80.
Յա ակադեմիական արվեստագիտության երախտավորները՝
Երիտափոք Եռևշնարյան

ԵԵՍ Մանուկյան

Հունիսի 28-ին գեկուցումներ ներկայացրին Լուսինե Սահակյանը, Ռուզան Սարյանը, Յոհիվսիմե Պիկիչյանը, Գայանե Ամիրաղյանը, Աննա Ասատրյանը:

Գիտաժողովը եղակակվեց Հայաստանի կոմղողինքների տանը կայացած համերգային ծրագրով, որի ընթացքում ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու, կոմղողինքներ եւ երգեհոնահար Հովհաննես Մանուկյանի կատարմամբ հնչեց Զուտնարյանի Սոնատը Երգեհոնի համար, որին հաջորդեց համերգ՝ Երևանի Քիմիական Զուտնարյանի անվան արվեստի դպրոցի սաների ճամանակցությամբ:

ШАЛЫГИН

Հովհանսեան 7-ին բիթը Ռինգը Սթարի ծննդյան 83-րդ տարեթարձն էր: Ինչդեռ նախորդ տարիներին՝ այս ամփամ էլ դիմագրում Ռինգը Սթարի դաւունական էջը տարածեց Երեւանի Բիթզ փարում հավաքված հայ երկրպագուների երաժշտական ժողովակիրանիքը: Այժմ նրանք կատարում էին Ռինգովի «Octopus s Garden» երգը: Բիթը տեսահոլովակը այսպէս է մակագրել՝ «Խաղաղություն եւ սեր Երեւանից, Հայաստան» եւ լոռին տեսարեւ հայաստանի առաջարկությունը:

Հայաստանի Հանրապետության Կոմիտասի անունով կոչված Ազգային Մշակույթի և Սպորտի նախարարության կողմէ

Կան դրուի մանրաղակերը:
Այնուհետև այս նյութը տա-
րածվել է «Բիթլզի» դիմագր-
ային դաշտունական էջում:
Ըստ բազում մեկնաբանու-
թյունների՝ այս տարի էլ հայ-
եկրպագումների ընորհավո-
րանն ամենահաջողվածն է
(ընորհավորաններ էին
ստացվել նաև Մեծ Բրիտա-
նիայից, ԱՄՆ-ից, Իտալիա-
յից, Իսրայելից, Արգեն-
տինայից, Ուրուգվայից, Պե-
RINGO
րուից, Ռուսաստանից, ճամփոնիայից)

Եւ այլ երկրներից):
ՈՒնգոն (հսկական անունը՝ ՈՒչչարդ Սթարֆի) լիբերփուլյան բառյակի ավագագոյն անդամն էր, սակայն վերջինն էր հայտնվել դրա կազմում: Նա ոչ միայն խնդիր թմբկահարն էր եւ որոշ դեմքերում երգիչը, այլեւ կարեւորագույն դեր ուներ խնդրում հակասությունները հարթեցնելու գործում: Նա երեսն դաշնում էր **Զոն Լենոնի** կծու կատակ-

Աերի «զոհը». այսպես, Լենոնը մի արթուր թով հայտարարել է, թե Ուինգըն ու միայն աշխարհում, այլ նույնիսկ «Քիթլզ»-ում լավագույն թմբկահար չէ: Իսկ երբ Ուինգըն բռողբել է, որ Զոնը եւ Յոկոն մերկ լուսանկարվել են իրենց համատեղ ալբոմի կազմի համար ու բառյակը սփյուռքած դեմք է դատասիան տան տան առանց արարի համար, Զոնը դատասիանել է. «Ուինգըն, դու դիտասիան միայն հեռախոսագալուերին»:

Ինչեւէ, նոյնիսկ **Լենոն** է ի վերջը ընդունել, որ «Ոխնօն ֆանտասիկ թե՛ն լավ թմրկահար է», իսկ **Փոլ Սաքարբին** նեւէ է, որ Ոխնօյին նախընտրում է աշխարհի բոլոր թմրկահարներից: Քինգերորդ բիթը **Զորջ Սարթին** խոսե՞րով՝ «Նրա հմչողությունը ոչ ոք հետ չես համեմատի, նա չափազան հնարամիս է եւ ժայռի դես կուռ, ու ամենակարեւոր՝ ցնցող կերպով զգում երգը»: Ինքը՝ Ոխնօն իր մասին ասել «Ես սովորական թմրկահար եմ. ի»:

- գործն է՝ այսպես նվազել, որպեսզի երօնի հարմար լինի երես»:

Դրա մեջ պատճենահանությունը կազմվել է 1968 թվականի մայիսի 1-ին:

Դեռ Երիտրիայում առաջին աշխարհական պատճենահանությունը կազմվել է 1968 թվականի մայիսի 1-ին:

«**Ωραϊցրակենքը**» փսիխոդելիկ ֆիլմում:
2011 թվականին «Rolling Stone»
ամսագրի ընթերցողները Ունգոյին ան-
վաճել են «բոլոր ժամանակների հիմ-
գերորդ լավագույն թնրկահար»: Նա եր-
կու անգամ ընդունվել է Ոտղնօռլի
փառքի սրահ՝ որպես բիթը եւ որպես մե-
նակատար: 2020 թվականին նա ձա-
նաչվել է աշխարհի ամենահարուսա-
թնրկահարը՝ 350 միլիոն դոլար կարո-
ղությամբ: Նրա՝ առաջժմ վեցին
«EP3» սինգը թողարկվել է 2022 թվա-
կանին:

ՀԱՍՄԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Բանաստեղծ Խաչիկ Մանուկյանի նորաշեմ գրի ԾԱՌԻՒԱՆԵՍՅԱ կայացավ Հայաստանի Գրողների միության մեջ՝ դահլիճում 44-օրյա հայրենական դաշտազմում գրիված և հեռուսացած՝ իր Կաչագան որդու ծննդյան օրը՝ հունիսի 7-ին։ Բանաստեղծությունների այս ժողովածուն անբողոքությամբ կազմված է անմահացածին նվիրումներից։ Բարձր գեղարվեստականությամբ արարված և ցավի, սղասան, անհաստիթյան, զղջանան, կարուի, բողոքի, թափուն հույսի և հուսարեկության, կորսի զգացումի շարունակական վերաբերումների, ահազնացող բողոքի արտահայտություն այս գիրքը նաև աստվածաբննության մի արար է, բանաստեղծի և Արարչի լուր Երկխոսություն, երբ Երկիր ուղարկված Ասծոն որդու տեղ տեսլանում է կյանքը հանուն հայրենիի զոհասեղանին դրած զավակի դասկերը։ Կաչագանի անմահության և, ի վերջո, հոր և որդու հանդիման ու միաձուման հանդեմ հավատն աղբեցնող են, թեև ցավ ու լոյսով շաղախված բոլոր տողերում հոր առաս արցումը, համրությունից հեռու՝ տղամարդու մռունչն ու անդամանելի կուկինելը կան։ Գիրքը կրում է «Անմահական» խորագիրը։

Գրի առաջին խկ բանաստեղծությունում հեղինակն իրեն ներկայացնում է՝ իրևն քար կրող մեկի, որ «քար քարեր» ծանրությունը հանում է Երկինք որդուն ծոնված տաճարը կառուցելու։

«Ես քարեր եմ հանում դեղի Երկինք, Քար քարեր եմ հանում, ոգի քարեր, Տաճար եմ կերտում լուսակմին»։

Ասծոն դաշտեղին մոտ, ամերից վեց։»։ Այս տողերն ընթերցելիս ինձ ակամա դասկերացել է Անի բաղաժից հարապարանությունում Երեք ժայռերի ծերպերին վեր հառնող խծկոնի վանքը, որը կառուցելու համար դժվարին արահետներով քարեր են կերել բերել, որ հավատի և դղրության տաճարը հիմնվի։ Անի բաղաժից հարապարանությունում կառուցելու համար անդրոշացնող՝ դրանով ինչ առաջի առաջի արժեքավոր դարձնելով գիրք։ Այս «հոււարձան» չէ լոկ մի մարդու, այն բոլոր անմահականներին մնայուն գեղարվեստական ծոնվածք է։

Երկնային հորն իր բազմակի դիմումներում կորսվող սերը փրկելու հայցն է։

«Ամերիկայի հայկական թանգարանում հունիսի 7-ին բացված «Արա Օշական» խախտված սահմաններ» խորագիրը կրող ցուցահանդեսը փորձում է վերամիավորել աշխարհասփյուռ հայկական բազմաւեց հաճայններին, հարթեցնել երկակի ինքնություններ ձեռք բերած տարագրվածների խնդիրները եւ կադեր հաստատել հնի, անցյալի ու նորի, ներկայի միջեւ», գրում է Ուրբերքառունից «Արմինյն Սիրու-Սփերթեյր» ժամանակակից գլխավոր խնճագիր **Ալիս Գրիգորյանը**, որ նաև հարցազրոյց է ունեցել արվեստագետի հետ վերջինիս տարբերակում:

Լուսանկարչական ցուցահանդեսը, որի հովանափորն է **Միհել Ս. Ջոյկիլյանը**, նվիրված է Հայկ Str-Մանուելյանի հիշատակին եւ գործելու է մինչեւ հոկտեմբերի 29-ը: Ցուցադրված լուսանկարներն ու կոլաժները արվել են Լու ԱՅցելեսում, Բեյրութում եւ 2012 թիվն՝ Շուշիում:

Արա Օշականը միաժամանակ եւ լրասնկարիչ է, եւ փոխկաղապահ թենաների վարդես զուգակցող (ինստալյացիայի) ճանաչված արվեստագետ։ Որդին է բանաստեղծ Վահե Օշականի, բոռը՝ գրող եւ գրականագետ Հակոբ Օշականի։ Ծնվել է Բեյրութում, բայց 10 տարեկանում ծնողների հետ փոխադրվել է Ասիս Վիսկոնսին, աղա Թենանեսի եւ Վերջապես Լու Անջելես, Կամինորնիս։

Սի Երկրից մյուսը տեղափոխվելն ու ծնողների բաժանումը զգացմունքային, հոգեկան եւ հոգեբանական խորը թեկումներ են առաջացրել նրա կյանքում: «Դրանք Երբեք չեն մոռացվում: Ընդհակառակը, գնալով ավելի են ընդգծվում, ինուսնում» ասեւ է նաև:

լիրատուս», ասել է սա:

Բեյրութ այցելությունները
ավելի հաճախակի են դարձել
սկսած 2014-ից: Այրել է
Բուրջ Ջամուլ թաղամասում:
Դոր հետ համահեղինակ է
դարձել «Ջայրենիֆ» հատորի:
Ջետազայնս լույս է ընծայել
նաև «Տարածքներու ժեր»

բայց միաժամանակ շատ թափածոն, որը վիետու հաճախ հինգ տեղանքներ են դասկեր-ված, որոնց այլևս չկան, կամ չեն բերու Աստվածաշները այս

խախտված են: Մի երկի սահմանը ետին է թողնված, մյուսը՝ նոր ձեռք է բերված, բայց դեռ օսար է, եւ եթե նույնիսկ ոչ մի արհեստուն վաս ենի ձե-

օպագի եւ դրա էջերից մեկի
վրա «տեղադրված» նոր դի-
մանկարի միջեւ, աղա միեւ-
նոյն է՝ ընդհանուր փոխկա-
ռակցվածությունը միւս էլ
առկա է: «Ձեռագրեր» Կիլի-
կիայից ու Վանից են, դիման-
ևաբերք՝ Հովհան:

Կարսալը Շուշից: Ցուցաբաժնի մեջ է նաև մի հսկայական «որմնանկար» Օօչականի «Բեյրության հիշողություններ» ժամանակագրությունը ու «մանրանկարներ» ստեղծվել են Կոնգրեսի եւ այլ հասատությունների թվայ-

հանդեսի դատերից մեկը
ներկված է մուգ կարմիր գույ-
նով, որը խորհրդանուում է հայ-
կական որդան կարմիրը։ Մյուս
դատից կախված են «ճագա-
ղաթները», որոնցում Օօչակա-
նը «ներնուծել է» իր լուսան-
կարները, դարձնելով դրանք
յուրօհինակ «հմայիլներ»։
«Թալիսմանական այդ հնա-
գույն «իրերին» փորձել են նոր
միՏ հաղորդել, ժամանակա-
կից մատողություն դարգե-
լել», նշել է նա հավելելով.
«Այսօր էլ ես իմ թալիսմանը
ունեմ, որն ինձ հույս է ներշն-
չում, որ մի օր վերադառնալու
են Մթեմուան Յահաւաւան։»

«Ինքնության փոխակերպումը մի թեմա է, որն ինձ միշտ է հետաքրքրել: Որեւէ մեկը այսօր մեկ ինքնության կրողը կարող է լինել, վաղը՝ մեկ այլ, հիարկե հանգամաններից ելնելով: Իմ կոմոդուլիցիաները բազմաեւր են: Նախան 2014-ը Բեյրութը մի վայր էր, 2014-ից հետո՝ մի այլ վայր: Բեյրութի եւ լուսանջելեայն լուսանկարներում դիտողը անդայման «Երկխոսություն» կզգա, որ տեղի է ունենում նրանց միջև: Տարածությունը, ժամանակը, սահմանները մեծապես հետաքրքրական թեմաներ են ինձ համար, որոնց ես փորձում եմ դեղել անցյալի ակունքներից, որովհետ նոր խորություն դարձեւմ դրանց», նեւէ է Արա Օռականը:

Ցուցահանդեսը սկզբում
բացվել է Գլենդեյլի Թուֆեն-
կյան Գեղարվեսի դատե-
րարահում, առաջ Նյու Ջեր-
սիի «Ստոկտոն» հաճախարա-
նում: Ամերիկայի Դայլական
թանգարանում բացված ա-
վելի ընդգրկուն է, լայնածա-
վական:

Վալ:
Առավել մանրանասնությունների համար այցելել «www.armenianmuseum.org» կամ «www.araoshagan.net»

Կայթերը: Պատրաստեց՝ ՀԱՅՈՔ ԾՈԽԵԿՅԱՆ

Հաջող Ելույթներ Օդեսայի դատանելքան Երածության մրցութում

Ուկրաինայի Օդեսա ֆալաֆում վեցերու տեղի ունեցած դաշտանելկան միջազգային երաժշտական մրցույթում («Odesa music olymp-2023») հաջող են հանդես եկել հայ դաշտանելերն ու առօնիներն:

Օղեսայի այս ավանդական դարձող մրցույթը թվով չորրորդն էր Եւ արդեն Երրորդ անգամ անցկացվում էր հեռավար կարգով։ Ուշրահնայի, Լիտվայի, Լեհաստանի հետ մեկտեղ դրա մօսական մասնակից է նաև Հայաստանը։ Ինչպես հայորդում է «Սուլափիկա» ուկրաինական համացանցային հանդեսը, այս տարի նրանց միացել էին նաև Մեծ Բրիտանիան, ԱՄՆ-ը, Խորվաթիան։

Քիան: Մրցույթում փողային գործիքներով կատարման անվանակարգում հաղթող է ձանաչվել Եր առաջին տեղ գրավել հայ դատանի ֆլեյտահար **Էդուարդ Սարգսյանը**: Նույն անվանակարգում

Երրորդ մրցանակի է արժանացել **Զարիկ Ստեփանյանը**: Իր մրցակիցների մեջ երկրորդ տեղ է գրավել դասանի դաշնակահար **ՍամՎել Կիրակոսյանը**: Նևպած Երեխն էլ Գյումրու «Օյուզյան» կրթահամալիրի «Վարդուհի» արդյունաբերության հետեւ:

Վեսի դրոցի սաներ են:
Դայաստանից հաղողների թվում էին
ջութակահար Ալեքսանդրա Գյուլզա-
դյանը, ժողովրդիների անվանակար-
գից՝ փոնրիկ բաննահարներ Նանե
Խաչատրյանը եւ Էմմա Բալասյանը:
Երկրորդ մրցանակակիրներ են դարձել
հայկական դրտուկը ներկայացրած
Նարեկ Ավետիսյանը, վոկալի մրցու-
թում՝ աշշարակցի **Նարեկ Խաչատրյա-
նը**: «Կոմմոնգիցիս» անվանակարգում
Երկրորդ տեղ գրաված մեր հայենակից
Դարյա Դովիհաննիսյանը ներկայացրել
է Լիետուվանը (Անդրանիկ):

Է Եղիածասը (Վարչավա):
Օդեսյան այս մրցույթին նախորդել է համառուկրահինական երաժշտական-ստ-

սական մրցույթը, որոնց երկուսի էլ նախաձեռնողն ու կազմակերպիչը դրանց «գլխավոր հերոսը», ինչպես նշվում է «Մուլգիկա» հանդեսի հրատարակման մեջ, մեր մեկ այլ հայրենական է՝ Յասմինի հայատարարություն:

իղու և Կամփիվ Խաչատրյանը:

Իսկ մրցույթն ըստ է Կոթյան շարունակվելու է ամբողջ տարվա ընթացքում: Մասնավորապես, Օդեսայի ֆիլհարմոնիայի ողջ հաջորդ համերգաշրջանի ընթացքում նախատեսված եղանակով անվանակարգերում հաղթողների համերգմեր՝ արվեստի այդ օջախի կամերային նվազախմբի նախակցությունը:

Թյամբ։
Սիհանալով արվեստի այդ փառատոնի հանձնախմբի նախագահ **Լեյյա Օլի-ճիկին**, հետագա հաջողություն մաղթենք բոլոր մասնակիցներին եւ այդ թվում՝ մեր ընորհակի հայ դատանիներին ու պահեներին։

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՎԼԱԴԻՄԻՐ
ԴԱՐԲԻՆՅԱՆ

Հառով ծառայությունների աշխարհում Ավելանգության հարցերով փորձագետ

Ըստ արեւմտյան դասմիջնօթերի (փորձագետներ, վերլուծաբաններ, քաղաքագետներ), ս.թ. հունիսի 23-24-ի իրադարձությունները («Վազների ապստամբությունը») Ուլսաստանում ի հայտ բերեցին լուրջ ճամփեր ռուսական ռազմագաղաքական հաճակագում, եւ Ուլսաստանը գնում է ուժի «լուրջ ուսություն»:

ԱՍՍ-ի էխո-նախագահ
Դոնալդ Թրամփը գտնում է,
որ պետք է կենտրոնանալ Ուկ-
րաինայում ռազմական
կոնֆլիկտը դադարեցնելու
վրա, առաջարկելով, որ Ուկ-
սաստանը տարածքային որոշ
գիշումների գնա: Սակայն
նախագահ Բայդենի վարչա-
կարգին այդ տարբերակն ա-
ռայժմ այնքան էլ չի հետարձ-
րում:

Սույն թվականի հուլիսի 1-ին Անգլիայի հարավ-արեւելքում գտնվող հանդիսակարգային Կոնսուլթյան (Օֆինորդշր) Դիչչի հիմնադրամում եղույթ ունեցավ ԱՄՆ ԿԴԿ (Կենտրոնական հետախուզական վարչության - CIA) մասնակիության կողմէն: Վերջինս իր եղույթում մի անհոգ եւ անփույթ հայտարարություն արեց: Մեջբերենք: «Պուտինի այս դաշերազմը Ռուսաստանին կանգնեցրեց ռազմավարական ծախողման առաջ, բացահայտվեցին դետության ռազմական խոցելիությունը, նրա սնաևսությունն ուժգնորեն տուժեց Երկարատեւ ժամկետով: Ռուսաստանի աղազանդարզուուրուց երեւում է որդես Զինասամի կրտսեր գործընկեր եւ մասնական գաղութ, որը որոշվում է Պուտինի սխալներով: Նրա ռեանձնիւսական նկրտումները (հավակնությունները) բթացվում են ՆԱՏՕ-ի կողմից: ՆԱՏՕ-ն ընդլայնվում է եւ հզրանում:

...Այս դժգոհությունը, դայ-
մանավորված Ուկրաինայի
հետ դատերազմով, կշարո-
ւնակի կրծոտել ռուսական դե-
կավարության հիգին: Այս դժ-
գոհությունները բացառիկ
հնարավորություններ են
ստեղծում ԿՎԿ-ի մեր Երկրի
հիմնական հետախուզության
համար: Մենք թույլ չենք տա,
որ այս հնարավորությունը
աննորակ (իզուր) կորչի»:

Իհարկե, ԿՇՎ ՏՆՈՐԵՆՆ այն
անձնավորությունը չէ, որ
դարձամբ «ֆամի բարձրաց-
նի» եւ, իհարկե, թիրախսավո-
րելով Ռուսաստանին իր հիմ-
նական թօնամիների ցուցա-
կում, ըստ Երեւութին, ոչինչ
չի խնայի ազդեցության գոր-
ծակալներ, 5-րդ շարասյուն,
ռազմական եւ բաղաբական
խոռվություններ եւ դժվարո-
թյուններ այդ Երկրում կազմա-
կերմենի հասնաւ:

Բայց Եւ ՏԵՂԻՆ է մԵԶԲԵՐԵՒ
ՆԱԵՒ ՈԴ ԱՐՏՎԻՒ ԳՈՒՇԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ ՄԵՐՃԵ ԼԱՎՐՈՎԻ

«Անհաջող տեսական հեղաշրջման փորձը Ուսասարանում» ամերիկյան հայելու արժագումամբ

հայտարարությունը. «Ուստանը յուրաքանչյուր բարդ իրավիճակներից մօսադես դուրս է գալիս ավելի ուժեղ եւ ավելի դիմացկուն, եւ հազիկ թե Պրիգոնինի խոռվությունը կարելի է անվանել ավելի մեծ բան, քան դժվարություն»...»

Դեսաքրքրական մտորումներ
այս հարցի ընթց ունի էլե-
մախազահ թրամփը: Նրա
կարծիքով, Վլադիմիր Պոլ-
տինին իրու որոշակիորեն թու-
լացել է, եւ դրա հիմնական
դաշտան այն է, որ նա ժա-
մանակին չկարողացավ հս-
տակ սահմանել Պրիզումինի
եւ նրա ննանների ոչ աղեկ-
վաս (դատավա) վարագիծը,
եւ դա նրան թուլացրեց: Բա-
ցի այդ՝ ակնհայտ է, որ **Եվգե-
նի Պրիզումինը** հատուկ անձ-
նավորություն է ընորհալի
մականունով՝ «Ալբինիս»:
Նա կարողացել էր ճշակել ո-
րոշակի օմքիկա իր եւ Պոլ-
տինի անձնական մետրու-
թյան վերաբերյալ, ի ընորհիկ
ինչին կարողացել է կուտակել
մեջ հարաւորություն:

Պուտինին թուլացած է համարում նաեւ Թուրքիայի վե-

իսահաղության բանաձեկի, ՆԱՏՕ-ի գագաթաժողովի, հացահատիկի Վաճառքի, ռազմարդունաբերական ձեռնարկությունների համագործակցության հարցեր: Երդողանը, որը վետ է դնում Շվեյչայի ՆԱՏՕ-ի այսան մասնելու հարցում, հայտարարում է, որ Ուկրաինան անդաման դեմք է դառնա այդ կազմակերպության անդամ: Եվ ի՞նչ, Պուտինը կների՞ այս ամեն ինչը: Կների, ինչորս ներեց ՈՐ դեսպանի (Անդրեյ Կառլովի) սպանությունը Թուրքիայում 2016թ. դեկտեմբերի 10-ին:

բերի 19-ին, ինչպես ներեց ռուսական ինքնարդիոյ (SU-24) խոցումը թուրքական F-16-ի կողմից 2015թ. նոյեմբերի 24-ին Սիրիայի Երկնոյում:

Սակայն այս դատմության մեջ ամենակարեւոր հանգամանքը այն է, որ Պուտինին հաջողվեց կանխել զանգվա-

կամ գուցե Եւ Ռուսաստանի
այլ տարածքներ:

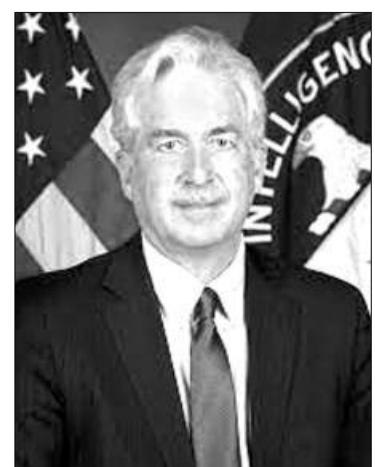
Ինչու՞ս կանգնեցվեց խռո-
վությունը փոքրաթիվ զոհերով
(մի տասնյակ ռազմական օ-
դաշուներ եւ «Վագների»
վարձկաններ) եւ ո՞ւմ միջո-
ցով, **Պուտին-Լուկաշենկո**
ինք ու ամերիկակի հարեւե՞ն

ինչոր օդարաքի խաղթու, թէ Ծոգովի եւ Գերասիմովի ակնհայտ փախուառով Յարավային օկրուգի (շրջանի) տարբից, թէ՝ զոյլություն ունեին ինչ-որ դայմանավոր վածություններ, թէ՝ ամերիկյան ԿՐՎ, Անգլիայի Mi-6, Խորայելի «Սոսասդ» (հետախուզության) ակտիվ հետախուզության ակցիան էր սա՝ այժմ դա էական չէ, եւ վաղը թէ ուր կրացահայտվի, կարեւորը՝ արյունահեղությունն չեղավ, բաղաբացիկական դատերազմ չկասվեց, զինվորականությունը եւ ոռւս հասարակությունը չկիսվեց սեւ եւ սպիտակի, Ուկրաինական ԶՈՒ-ն չհասցրեց օգսվել իրա-

Վիճակից:
Երկուօքքի օրը, հունիսի
26-ին, ամերիկյան Wall
Street Journal թերթը հրա-
դարակեց մի հոդված հետ-
կալ վերնագրով. «Վագների
կորպորատիվ կանունը Պու-
շինի կողմից սկսվեց»
(Putin's corporate takeover

of Wagner has begun): Հոդվածում նշվում է, որ ռուսական դետուրյան ուժադրության կենտրոնում է հայտնվել Եվգենի Պրիգորժինի անցյալը եւ խճաված գործունեությունը հսկայական բիզնես-իմպերիայի ստեղծման գործում:

Wall Street -ը նույն է, որ Եվրոպի Պրիզերսին հաջողվել է ստեղծել աշխարհի մենաբարդ եւ ոչ հաշվետու կորորատիվ կառուցներից մեկը, մի ցանց, որ գործում է Ռուսաստանում եւ այլ տեսություններում:

սատարակ լինել-չինելու
հարցն էր օրակարգում: Համե-
նայն դեպքության ժամանակակից
յան, հունիսի 24-ին, **Աւրգետ**
Նարիչեկինը՝ ՌԴ Արտաքին հե-
տախուզության ղետը հայս-
րարեց, որ ղետական հեղաշրջ-
ման փորձը ձախողվեց:

Կարծիք կա, որ Պրեզնտինը հայտնվել էր ռուսական հատուկ ծառայությունների տեսադաշտում դեռևս ամիսներ առաջ, երբ նա «անհեթեր» հայտարարություններ էր անում դեռևս Բախմուտյան ճակատից: Ակզրից նա խոսում է գենոֆի, զինամթերի

Աաեւ հայտարարեց, որ ՍԱՏՈ-
Ն ոչ մի չարամի մտադրու-
թյուններ Ռուսաստ-
անի դեմ չունի...

Եշխանությունը շարունակում է սահմանափակումներ մշակել ինտերնետային շահումնով խաղերի, առցանց խաղաների ու ինտերնետային այլ ժեսակի խաղադրույթների համար: Ազգային ժողովի «Քաղաքացիական դայմանագիր» խմբակցության դատամավորներ Գեւորգ Պաղոյանն ու Հասմիկ Հակոբյանն են օրենսդրական փաթեթ ցցանառել: ԶՊ-ակամներն առաջարկում են լրամշակել «Շահումնով խաղերի, ինտերնետ շահումնով խաղերի եւ խաղաների մասին» օրենքը: Խորհրդարանը նախագիծն, ըստ երեսությին, կթմանարկի սեղմեմբերին մեկնարկող նուագրանին: Եթե դատա-

մավորները հավանության
ան փոփոխություններին, ա-
ղայ ինստրումետային շահումով
խաղերի, վիճակախաղերի,
առցանց խաղաների սիրա-
հարները խաղադրյուներ կա-
տարել կարողնան միայն ի-
րենց բանկային փառու:

«Ազգ»-ի հետ զրոյցում օրենքի համահեղինակ Պատրիանն ասում է. մեր օրերում խաղամոլության տարածումը շարունակվում է, եւ խաղամոլությանբ տարված մարդիկ անընդիած ինչ-որ նոր եղանակ-ներ են փնտրում խաղալու համար: «Խաղացողներին օրենքն այժմ հնարավորությունն է տալիս խաղային հաշվին կցել այլ բանկային (այդ թվում՝ բարտային) հաշիվ եւ դրա միջոցով օգտագործել, խաղարկոյներ կատարել ոչ

Խաղամոլներին մետական մի curf օղակներում աշխատանքի չեն վերցնի

Անհնար կդառնա նաեւ այլոց՝ ուրիշի բանկային furstirից
իսպադրույթ կամարելը

ազատում են: Դամովված է նույնկերդ նաեւ դեռությունը դեսք է վարվի: «Անվտանգային ու դաշտանական օդակներում դեսք է բացառել խաղամոլ աշխատակից ունենալ: Խոսքը, ճամանակորածես, դաշտանության նախարարության ստորաբաժանումների (հատկապես զինվորական կոչում ունեցողների), Ազգային անվտանգության, ծառայության, ոստիկանության եւ նմանաբնույթ այլ կառույցների աշխատակիցների մասին է: Խաղամոլությունը դեսք է բավարա իիմք լինի՝ մարդկանց հետ աշխատանքային դայնանագրերը խօսելու

համար: Բայց մինչեւ դրան
հասնելը, անհրաժեշտ է խա-
ղային եւ բանկային փառային
հաշվեները նույնականացնե-
լու հնարավորություն ունենալ:

Նախագծով՝ առաջարկվող
կարգավորումները կլուծեն
հենց այդ խնդիրը»,- մանրա-
մասնում է մեր գրուցակիցը:

Աժ ընդիմադիր «Դայասան» խմբակցության ղատանակավոր Արքուր Խաչատրյանը համակարգի է իշխանական ղատականակարի հետ՝ շահումով խաղերը մեր հասարակության բաղկենը են։ Ընդդիմադիրը սակայն խաղանոլության դեմ ղայթարի մերոդներն ու գործիքակազմը թերի

ԵԼ ՈՅ ԹԻՐԱԽԱՅԻՆ Է ՈՐԱԿՈՒՄ

«Ազգ»-ի հետ զրպում խաչատրյանը իշխանությունը սանձնելու ժամանակ Փաշինյանն ու թիմակիցները ՀՀ «հղարս ու արժանադրատիվ» բաղադրիչներին երջանկություն էին խստանում, այնինչ խաղաճոր հասարակությունը երջանիկ լինել չի կարող: Ըստ դասգաղավակորի, Յայաստանում առցանց շահումով խաղերով մեծամասամբ, տարված են նրանք, որ այդ եղանակով փորձում են ինչ-ինչ կարիքներ հիգալ: «Եշխանության ներկայացուցիչներն ասում են, թե խաղաճումները երեսն ան-

գամ տաշիկ-դարդիկների
կենսաբույսակներն են զրդա-
նում, խաղադրով կատարում։
Այս, ես նույնական դա չեմ բա-
ցառում։ Բայց դեռ է խստաց-
նել դաշն ու ավելի լուրջ
ժայթեր անել, սահմանափա-
կումներ մաքնել։ Միայն «կող-
ի» արտը արգելելով, այսինքն՝
թոյլ չտալով, որ ճարդը բացի
իրենը՝ նաև ուրիշի բարով
խաղադրով կատարելու հնա-
րավորություն ունենա, հարցը
չի լուծվի։ Ի վերջո, անձը,
վերցնելով մեկ ուրիշի բարը,
գումարը կարող է կանխիկաց-
նել, առա այն մուտք անել իր
բարին ու խաղադրով կատա-
րել։ Կեսկատակով ասած՝
թթաբանությունը շատանում
է, մնացածը՝ նոյնը մնում», -
ԶՊ-ական գործընկերոջը հա-
կադրվում է «Հայաստան»
խմբակցության դատանա-
պոր։

Հս Պետեկանուների կո-
միտեի եւ Ֆինանսների նա-
խարարության՝ Հայաստանում
վերջին 2 տարվա ընթացքում
խաղաղություների ծավալը
կրկնակի աճել է: Եթե աշխար-
հում ընդիհանուր խաղաղ-
ություների աճը կազմել է 20-30
տոկոս, ապա մեր երկրում այդ
ցուցանիշը կրկանակի բարձ է:

«Անհաջող դետական հեղաշրջման փորձը Ուսասանում» ամերիկյան հայելու արտազոյմամբ

⇒ 8 Ինչեւէ, տղի ունեցավ գործարք, ըստ որի Պրիզում դեմք է ոչ թե դաշտվեր, այլ դարզամես անհետանար: Եկ իհարկե, Երկրագնդի վրա ամենահարմար տղը նրա անհետանալու համար ընտրվեց Բելառուխան, **Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի** «քարեհանքոյ» հսկողության ներփ: Այստեղ նոյնամբ ընդգծեն մի կարեւոր հանգաման: Հազիկ թե Լուկաշենկոն ներաւավեց այս գործարի մեջ իրադարձությունների ամենաթեժ դահին Պուտինի հեռախոսային մեկ զանգից հետո, այն էլ երբ ուրացողների շարասյունը Մոսկվայից մի 200 կմ հեռավորության վրա էր: Պարզ է, որ Պուտին-Լուկաշենկոյի դայմանակվորվածությունը վաղոր կար, անկախ այն բանից, այդ աշրթեակը Պրիզում ներնալու էր, թե ոչ:

Ուշադրության է արժանի մի ուրիշ վարկած: Կը նախկին վերլուծաբան **Ռեբեկա Կոֆֆ-Լեբ** համոզված է, որ «կագների» խռովությունը կազմակերպվել էր **Պուտին-Պիրղոմին** դրւետով: Դա մի դասական «կենջ դրու էր», որը դեմք է համոզեր արեւնությին, որ ոռւսական բանակը եւ անձանը **Պուտինը** օւս են թուլացել: Դրանով նա ժամանակ կշահեր: Լիսավարժութեա և Անդրոիդ-

զաներ լրացուցիչ զինութ եւ կվերսկստր հարձակումը դեղի Կիւե: Զգիտեմ, ինչքանո՞վ է փայլուն այս վերլուծաբան տիկնոց վարկածը, ինչքանո՞վ կիավատա դրան նախագահ Բայթեմը, բայց որ այս վարկածն այնքան էլ ընդունելի չի լինի ոչ Ուկյան Բերնսի, ոչ էլ Սոլիսակ տան ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Ձեյք Սալիվանի համար, հաստա համոզված եմ:

Պրիզոֆինը հիմար ճարդ չէ, նախկին կալանավոր, այսուհետեւ կրղակի սեփականատեր, որտեղ «hot-dog» (հաց եւ նրբերշկել) եր վաճառում, իսկ հետո ռեսորտանային ցանցի սեփականատեր, որը սպասարկում էր Կրեմլը եւ անձամբ Պուտինին (իզուր չեն նրան անվանել Պուտինի խոհարար, իսկ երկրիմի կատակով՝ Պուտինի ժեք) եւ այլն, եւ այլն...

Ակներեւ էր նաև այն փաստը, որ Ռուսով մանելիս (որտեղ արդեն հայտարարված էր «Ամրոց» (պլան Կրեպոստ)՝ դաշտանական դլանը, «Վագները» բացառակ ոչ մի դիմադրության չհանդիրեց: Միգրաց եւ ճիշտ են այն մեկնաբանությունները, որ Պիհոգժինն ուներ սատարող ուժեր ՌԴ բոլոր ուժային կառույցներում: Ինչդեմ Ռուսով, այնուևս էլ Կորնիչ «Վագներ» նարքիներն

մՏան առանց դիմադրության

ԶԵԼՅԱՆԿԻՆ վասահ է, որ եթե
մի ինչ էլ զենի՞ ստանա արեւ-
մուտիցից, աղա իրաւ ետիւցից
կգրավի Դոնեցկը, Լուգանսկը.
Վեցում էլ... Մոսկվան:

Իսկ մի գուցե սա դեռ վեր-
ջին ակտու է...

Քանի՞ զոռշի արժեքը ունեն

Այս դատնության մեջ ամենազարնանալին ու տարօրինակը ՆԳ Զախարարի ու ոսիկանալետի հետ հանդիպումից հետո ՀՀ փաստաբանների դալաշի ակադեմիայի ռեկուր, դալաշի Զախար Կին նախագահ **Արա Զոհրաբյանի** հայտարարություն էր, թե ուժային կառույցի ներկայացուցիչների բավական ջերմ ու կառուցողական հանդիպում-քննարկում են ունեցել, բոլոր խութերն էլ կիարթվեն, կանցնեն-կզնան: Ավելին՝ ոսիկանությունն ու փաստաբանների դալատը հաճատեղ հոււսագիր կմնեն, որ հետազոյն ոսիկանական բաժանմունքներում փաստաբանների նկատմամբ կիրառվող բանությունը բացառվի: Սորուագրելիք հոււսագիրն արդյոք երաշխի՞ կիմի, որ ոսիկանները բռում-ցները գործի չդնեն, ժամանակը ցույց կտա: Համենայնդեպս, փաստաբանների՝ մոտ մեկ ամիս տևած բողոքի ակցիաների կողմինացիան ոսիկանության համար լավագույն PR-ը էր Զանի՞ գրու արժեր տարաբը մեկ մի բանի կը անցնելով բողոքի եր անելը, ոսիկաններին ամենատարբեր որակավումներ տալը, եթե նրանց հետ նույն սեղանի շուրջը դեմք է նստեի, բաղրմեղորդ գրուց ունենալիք ու ձեռք սեղմեիք: ՄԵՐՎԱՐԴՅՈՒԹՅԱՆ

ՍՈՒՐԵԼ ՍԱՐԳԱՅԱՆ

Պատմաբան, դրոֆեսուր

«Հայաստանը գոյություն ուներ այն ժամանակ, 2,5 հազարամյակ առաջ, եր նոր էր ծնվում Հռոմը։ Նա գոյություն ուներ եւ այն ժամանակ, եր դրանից 150 տարի առաջ Հռոմը դադարել էր գոյություն ունենալուց։ Հայեր աշխարհի հնագործն ժողովուրենից մեկն են, նրանի ունեին մանրակերտ դալասներ, եր Աստերիսք դեռ գոյություն չուներ։ Բարելոն, փարավոններ, Իիսոններության սկզբնավորում, 3.000 տարվա ընթացքում նրանի գործնականում աղընչվել են արեւելիքի եւ արեւմուտիքի աճրող դասմությանը, նրանի հաղորդակցվել են Դարեի եւ Քսերսեսի, Ալեքսանդր Մեծի, Կեսարի եւ Յիսուս Քրիստոսի, Նապոլեոնի եւ Կյեմանսոնի հետ»։

«Տայեր, ինչ զնով էլ լիսի».
Ժան-Պիեռ Ռիշարդոն

Դեռ վաղ տարինում էի լսել, որ աշխարհը կառավարվում է մարդկանց փոքրաթիվ խմբի կողմից եւ որ այդ խմբի ձեռնում է կենարննացած Երկիր ճուրակի Ծոյթական ու ֆինանսական ռեսուրսների գերակշռությունը:

Տնտեսագետների կանխատեսմանը էլ մուտքակա մի բանի տարում արհեստականութեն ստեղծված համաշխարհային ճգնաժամերի միջոցով ամբողջությամբ կվերացվեն կանխիկ եւ կրիդու արժույթները: Դրան կիազորդեն սարսափելի սովոր, իսկ ինտերնետը կդառնա անձնագրով, որի արդյունում Զինաստանը լրիվ վերահսկելի կդառնա: Պատրազմների միջոցով այդ հզրները կլուծեն նաեւ ուժեղ, ազգայնական, դպյակարող տեսակին ոչնչացնելու խնդիրը: Կյիմայական անվտանգության դատրվակով մարդկանց կսիմեն իրավարվել անձնական ավտոմեթենաներից, առողջ աղբեկալերդի հանգանակով՝ նորմալ սնունդից: Կվերացվեն ֆերմաները եւ մսի փոխարեն կրանցվեն միջամաներից դատրասված կիսաֆարրիկաներ: Կվառուցվեն տասնինգրողեանոց բաղաբներ եւ 2030-40-ական թթ. ամենայն հավանականությամբ աշխարհը կդառնա այդ կենուրոնի էլիտայի կողմից 100 տոկոսանոց վերահսկվող ստրկատրական մի թվայնացված ճամբար: Պատահական չեն նաեւ այն, որ եթե իինգասար տարի առաջ թմրանյութերի մասին խոսվում էր գրամների չափով, առաջ այսօր միայն Հայաստան ներկրվել կամ փորձ է արվել ներկրելու միանգամից մի բանի տոնա ուժեղ թմրանյութեր: Միանգամայն օրինական հարց է առաջանում՝ ինչո՞ւ եւ ո՞րն է դրա դաշտարը: Պատասխանը մեկն է եւ տա դարձ: Ժամանակակից հնարնացիա-

յի դարաշրջանում մարդկությունն աս-
տիճանաբար դժվար կառավարելի է
դառնում, իսկ թմրանյութերով հնարա-
վոր է ոչ միայն բթացնել նարդկանց ու-
ղեղները, նրանց հեռու դահել սոցիա-
լական եւ տարաբնույթ այլ շարժումնե-
րից ու ինքնակազմակերպվելուց, այլև
աննախադեմ հետև կառավարելի
դարձնել նրան, ինչպես նաև հեռու
դահել սերնդատվությունից: Այնուս
որ, Պուտինը, Զելենսկին, Մակրոնը,
Բայդենը, Էրդղանը, Փաշինյանը եւ
դրանց հաջորդող ու փոխարինող բոլոր
ալիեւ-մալիեւներն ընդամենն այդ
հզորների խաղի դերակատար-գործիք-
ներն են: Իսկ տարեր Վայրերում տարեր
միջնորդների մասնակցությամբ մեր
իշխանությունների հաօսության բա-
նակցությունները՝ խաղաղության
հասնելու անհաջող բենադրված ա-
րարներ:

2020 թվականին մեր անմիտանականության, անփորձ ու անհեռատես դեկապարության, կարճատեսության, իմացության եւ տկարության դաշտառով Արցախի 75%-ը դավադրաբար ու դավաճանաբար հայտնվեց բուրերի, իսկ 25%-ն էլ՝ ողումների վերահսկողության տակ: Բայց արի ու ժես, որ մեր հայրենակիցներն այս օրերին դեռ անհաւականալիորեն ստորագրահավաքներ կամ հանրավեներ են անում, որ «Արցախը Աղբեջանի կազմում երեք չի լինի»: Մի բան, որն այս վիճակով ինձ մի իհաւագած է ու ոչ այնան իրատեսական է թվում: Կետև էլ բավականին մեծ թվով ընդդիմադիր դաշտանավորներ ունեն, բող նրանի հանդես գային օրենսդրական նախաձեռնությամբ եւ եթե մերժվեին, այս ստորագրահավաքն էլ ավելի ընթացնելի կդառնա: Երեսուն տարի առաջ թշինով ու այրունով ազատագրեցին Արցախը, բայց այդ հաղթանակը չիրացրին: Ծօնամին երեք տարի առաջ կազմակերպված դավադրություններով եւ օսարների օգնությամբ Արցախի մեծ մասը վերցրեց մեզանից եւ ամեն ինչ անում է այն վերջնականացնելու յուրացմելու, իսկ մենք հիմա ուզում ենք գրչի հարվածներով ու հանրավենով նորից ազատագրեն մեր հողերը: Այնինչ, կարծում ենք, որ ավելի ճիշտ ու էֆեկտիվ կլինի ստորագրահավաքներ կազմակերպելուն զուգընթաց մեր ողջ էներգիան ավելի շատ օգտագործեն մահապարտների նվիրյալ սերտնադիր մեծացնելու եւ դաստիարակելու վրա, որը կարողանա մեր լեռնաշխարհում նորից արուարություն հաստատել:

Կաղուց ժամանակն է ընթռնել, հասկապես դատերազմից հետո, որ մեր հասարակության ու բարյագակարգության հիվանդություններն ու թերությունները ոչ սուրագրահավաքներով ու հանրավեններով, ոչ ընթրություններով ու անբովանրակ ցուցերով եւ ոչ էլ նույնիսկ բարեփոխումներով չեն կարող բուժել եւ ոչ էլ խնդիրները լուծել: Այդեսակ հետև լուծումների ժամանակներն անցել են եւ հիմա դրանցով գրավվելո իրականում ավելի շատ

Վախեկոնտության եւ Երկշուռության հաջակ
է ու զուր ծեծելով մեր թանկ ժամանակ
կի ու առանց այն էլ սակավ ռեսուրս
ների անհնաս վաճնում: Զանգի, ինչ
դես դեռ տարիներ առաջ կանխատեսե
եր **Կան Սիրաղեղյանը**, իսկապես
հայտնվել ենի մի հանգրվանում, «Երբ
իրենց խելով կարծող հիմարների թիվը
շատանում է, ժողովրդի սպավ մը
զանգված իսկական խելովներին հի
մարի տեղ է դնում: Եվ այսուն զայիս
հիմարների դարաշօջանը, որի ավարտ
անհնար է առանց ողբերգության»:

Հայաստանում այսօր կա իշխանության հավակնող երկու բաղդակական գաղափարախոսություն՝ հայաստանակենտրոն, որը ազգային ժահ ասելով հասկանում է նախեւառաջ Հայաստանի ղետական ժահը, եւ երկրություն՝ անդեռություն, անհայրենի ժամանակների ծնունդ պահնդական կոչվածը, որը ազգային ժահ ասելով նկատի ունի ուղիղ հակառակը: Եթե արարաց ժամանակն է մերժել բոլոր ժամակի երկվությունները, արիական ու ազգային գաղափարների հիման վրա վերափոխվել եւ վերականգնել մեր Հայենիի երեսնի փառքն ու դաշինքը: Իսկ դա կարող է անել այն հաստակամ բաղդական շարժումը, որը թած կլունենա կերծ ու ազգավեր «Ժողովրդավարության» եւ արեւմտյան բազմագույն այլ միջոցների վրա: Զանոնի որ մեզանում ժողովրդավարության շրջանակն այսօր ներառում է տեղական եւ ազգային ժողովի ընտրությունները, իսկ նախագահի հանձնողության ընտրության իրավումը հնատակ իւլիսեց ժողովրդից: Այսինքն, դրանով ժողովրդավարությունն էլ սահմանափակվեց, որը Հայաստանի Հանրապետության եւ Արցախի հանար կործանարար հետեւանեներ ունեցավ:

Ավածք գուցե «ռադիկալ» ու «ծայրահեղական» համարվի, սակայն իրականում մեր մերկա վիճակն է ծայրահեղական եւ այդ խայտառակ վիճակից դուրս գալու միակ ձանապարհն ու հեռատես լուծումներն այլ եթ չեն բողել: Յետք էլ հայության հոգեբանությունը լավ ձանաշենով՝ ցավով դիմեարձանագրենք, որ եթե յուրահանջոր հայր հայրենիքը սիրի այնուես ինչողես սիրում է իր եսին ու անասունին, բերին ու բարիին, իր աղրանին, իր կահ կարասին, այսինքն՝ իր հոյութականը եւ եսամոլությունը, աղա ընդամենը ժամեր անհրաժեշտ կլինի բոլոր օսարանուներից ու բազմազումներից ապա-

մար մէկընդիւս անվերադահ ճշմարտություն համարել այն, որ իրավումը սիր ծայրին է, որ բոլոր ժամանակներում էլ ուժն է ծնում իրավումը:

ՍԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների մասին հիշակագիրը ըստունվել է Գլխավոր անսամբլեայի 2007 թ. սեպտեմբերի 13-ի 61/295 որոշմամբ: Դրա թիվ երեք հոդվածում ասված է՝ բնիկ ժողովուրդներն ունեն իննորոշնան իրավունք: Այս իրավունքի ուժով նրանք ազատորեն որոշում են իրենց քաղաքական կարգավիճակը եւ ազատորեն հետանուն են լինում իրենց ընտեսական, սոցիալական եւ մշակութային զարգացմանը: Իսկ բոլոր դասմական փաստերը, տարածաշրջանին վերաբերող հայրենի եւ համաշխարհային բոլոր աղբյուրներն ու ազգագրական-մշակութային արժեները վկայում են հայ ժողովորդի բնիկ լինելու անհերենի իրողությունը: Հետեադես նրանք ազատ իննորոշներու լիակատար իրավունք ունեն: Եվ եթե փորձենք համարել մերօյա հիմնական գլոբալ գործընթացները եւ Հայաստանի առևկա ռեսուրսները, աղայ առաջիկա տասնամյակում տարածաշրջանում առաջատար դերակատարություն ստանձնելու տեսակետից՝ հետեւյալ հնարավորություններն են տեսանելի Յանապահնի համար՝

ա) բոլոր ջանիքը ներդնել եւ երկիրը դարձնել բարձր տեխնոլոգիական ծառայությունների կենսրոն,

բ) արեւստական բանականությամբ լրիծումների մշակման եւ նախարարյանցման հենքով, աննախաղեղ զարգացմել մասնագիտացած ֆինանսական եւ մյուս դրույթներուն առաջարկությունները,

գ) մասնագիտացած արհեստական
բանականության նարտական կիրառ-
ման եւ արդի նարտաղացքի կառավար-
ման համակարգային լուծումների հի-
ման վրա ստեղծել գերզարգացած սել-
նոլոգիական ռազմարդունաբերու-
թյուն եւ դաշնամալ ռազմական գործի-
հղութեան կենսը,

Ե) Կանաչ էներգետիկայի վրա հիմնված, ձգտել դառնալ էկոլոգիալես մարդու կենսամիջավայրով երկիր՝ սնունդը, ջուրը եւ օդը, անվտանգ ու գրավիչ հայ եւ օսաւերկրյա զբոսաշրջկների, վերադարձն աշտեցների, հիմքեն հանել որդարարների հաճար.

զ) դաշնալ այնպիսի գիտա-մշակութային կենտրոն, որն օրգանացես սիօթեզում է մեր հոգեւոր ու մշակութային ժառանգությունը ժամանակից մշակութիւն եւ հումանիտար գիտության հետ եւ դաշնալ տարածաշրջանի թարգմանական եւ արվեստի կենտրոն:

Յասչանում եմ, որ Ենրկա դժվարին դայնաներում, Երբ թիվ մեկ խնդիրը մեր Երկրի անվտանգությունն աղահնվելն է, Վերը թվարկած միջոցներն ուսողիկ են հնչում, սակայն համոզված եմ, որ մինչեւ մեր կանխատեսած ցանկալի լուսավոր աղաօպային հասմելք հարկավոր է հենց այս օր, հենց այս դափից սկսած աշխատեմ այդ ուղղությանը, բանի որ գերարազ զարգացող մեր օրերում մեկ ակնթարթ ուժացնումը եւս կարող է ճակատագրական հետևանքներ ունենալ:

